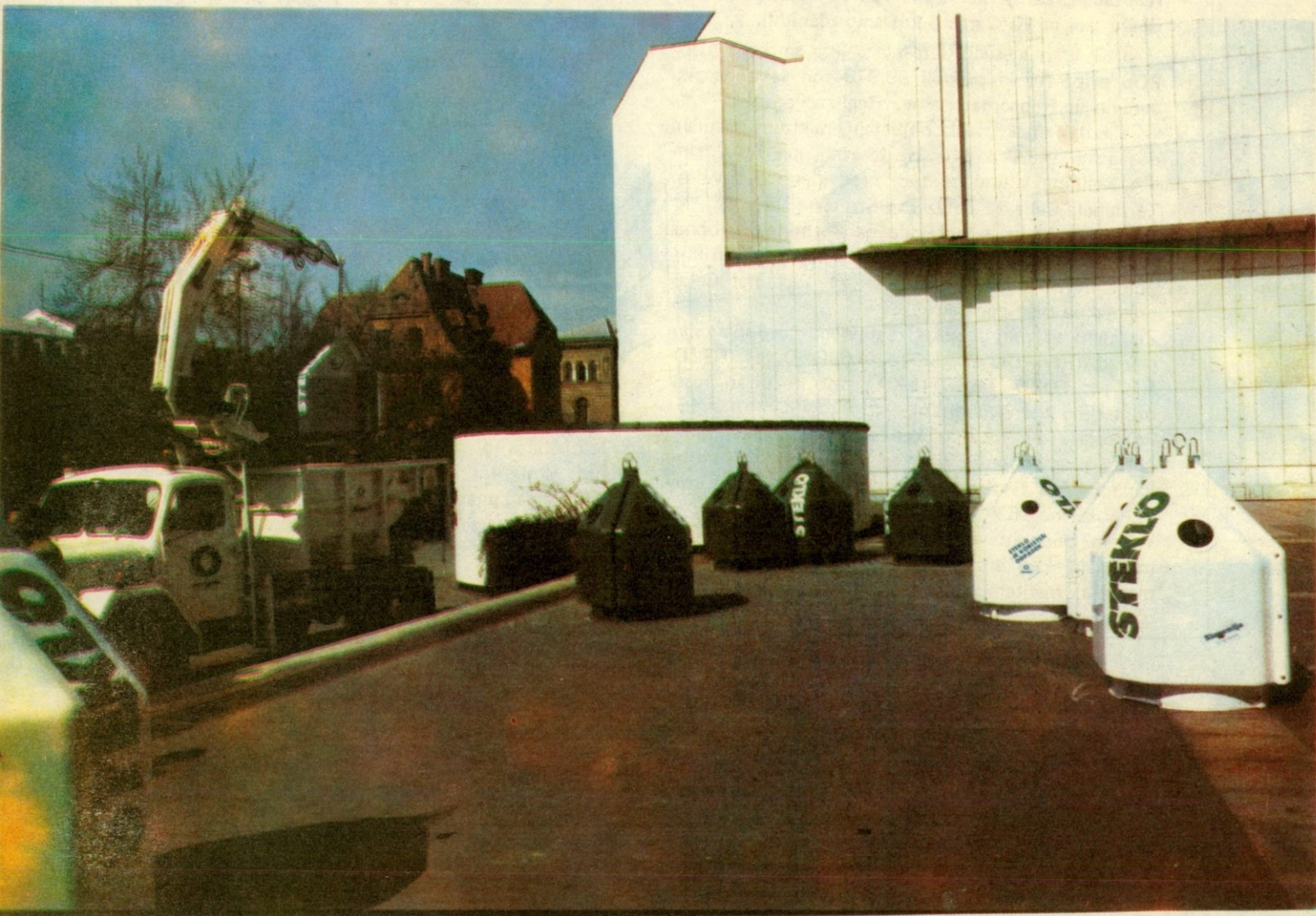

**VSEM ZVESTIM BRALCEM NAŠEGA GLASILA
ČESTITAMO ZA PRAZNIKE**

**27. april – ustanovitev OF
1. maj – Praznik dela in
9. maj – Dan zmage**

KOLIČINSKA REALIZACIJA V PRVIH TREH MESECIH V DO DINOS

Delovna organizacija DINOS je v prvih treh mesecih tega leta skupno dosegla 51.340 ton eksterne realizacije, kar je za 8,4 % več kot v enakem obdobju lani in 10 % manj, kot smo planirali.

V prvih treh mesecih letošnjega leta smo v TOZD POS pripravili in prodali 50.378 ton sekundarnih surovin in repromaterialov. Realizacija je za 7 % višja kot v enakem obdobju lani, medtem pa plan dosežemo le 90 %. Plan ni dosežen, ker so v planske količine vključene tudi predvidene dobave iz Terminala Celje za Železarno Štore.

V tem obdobju je potekala na Terminalu probna proizvodnja, zato tudi nismo dosegli planiranih količin. Brez planiranih količin za Terminal Celje presegamo plan za 1 %.

Za nami so prvi rezultati skupnega gospodarjenja po združitvi DO Tekstilka in DO Dinos TOZD RET v TOZD TEKSTILKA, zato rezultati niso primerljivi z lanskoletnimi.

Primerjava ni možna, ker smo med tekstilnimi obrati prerazporedili dela tako, da ima TO Ljubljana 84,5 % lanskoletnega plana, medtem ko ima TO Vrbljane 16,7 %.

V tem obdobju smo predelali 1038 ton raznega materiala, kar je za 4 % presežen plan prvega trimesečja, medtem ko je fakturirana vrednost rea-

Z večjimi količinami do planskih ciljev

lizacije 201.104.000 din oziroma 100,8 % na plan. Potrebno je omeniti, da smo v tem trimesečju realizirali plan izvoza — kljub temu, da je v tem letu občutno padla cena materialom, kot so: bombaž, sintetika in njihove mešanice zaradi padca dolarja na zunanjem trgu.

Izvoz je bil realiziran vrednostno 35.182.870 Lit, količinsko pa 89.364 kg.

Dušan Burger in Ivan Tkalec

ZBIRALNIK, NA KATEREGA SMO LAHKO VEČ KOT PONOSNI

DVELETNO USPEŠNO SODELOVANJE DELOVNIH ORGANIZACIJ DONIT IZ MEDVOD, DINOS IZ LJUBLJANE IN INDUSTRIJSKEGA OBLIKOVALCA ING. ARCH. SAŠE MÄCHTIGA JE V ZAČETKU APRILA PRINESLO PRVE REZULTATE. V SREDIŠČU NAŠEGA GLAVNEGA MESTA SO BILI SLOVESNO PREDANI SVOJEMU NAMENU ZBIRALNIKI ZA ZBIranJE ODPADNE STEKLENE EMBALAŽE.

Gre za prvi tovrstni zbiralnik v Jugoslaviji, v državah Zahodne Evrope pa jih poznajo in jih uporabljajo že nekaj let. Prvi odmevi na to novost, ki ima vrsto učinkov in pomenov, so bili ugodni, kar samo potrjuje dejstvo, da prizadevna skupna akcija ni bila zaman. Tako imenovana otvoritev, če jo lahko tako imenujemo, je bila na ploščadi ob

Erjavčevi cesti v Ljubljani, med Ljubljansko banko in Cankarjevimi domovi. Slovesnosti so se udeležili predstavniki družbenopolitičnih skupnosti in organizacij mesta in republike, znanstveno-tehničnih ustanov ter predstavniki Donita in naše delovne organizacije. Po pozdravnih besedah ing. Rafaela Kravcarja, ki je s strani naše delovne organi-

Tiskovna konferenca v Cankarjevem domu

zacije nosil levji delež pri tem projektu, je zbranim spregovorila predsednica Skupščine mesta Ljubljane tovarišica Tina Tomlje, ki je opozorila na pomen dejavnosti zbiranja koristnih odpadkov in obenem pozdravila skupno akcijo pri izdelavi tega zbiralnika.

„Ko danes predajam svojemu namenu ta zbiralnik za steklo, s tega mesta pozivam vse Ljubljančane, naj te zabojnike uporabljajo. S tem bomo steklo vračali industriji, naše življenjsko okolje bo čistejše, doma pa bomo pospravili marsikatero polico, ki je bila doslej

Gostje na otvoritvi

Predsednica Skupščine mesta Ljubljana predaja zbiralnik svojemu namenu

Delavci Predelovalnega centra pri demonstraciji

Prikaz praznjenja — iz zbiralnika na kamion in nato na skladišče

polna steklene embalaže in je trgovine niso odkupovale," je v svojem nagovoru med drugim dejala predsednica Tina Tomlje, potem pa je simbolično vrgla nekaj steklenic v zbiralnik in s tem uradno predala zabojnik svojemu namenu.

Zatem je sledila demonstracija rokovanja z zbiralnikom, ki so jo ob razlagi Rafaela Kravcarja prikazali delavci Predelovalnega centra Ljubljana. Le-ta je pritegnila ne samo vabljenе goste, temveč tudi nekatere mimoidoče, ki so zavzeto prisluhnili in si ogledali prikaz novega sistema zbiranja steklene embalaže.

Na posebni tiskovni konferenci, ki sta jo pripravili obe delovni organizaciji DONIT in DINOS, je najprej spregovoril glavni direktor Donita Jože Zagorc, ki je navzoče seznanil predvsem s tem, kaj je delovno organizacijo DONIT vodilo k temu, da je pristopila k izdelavi teh zbiralnikov. Poudaril je, da se je želela medvoška delovna organizacija s tem tudi sama

vključiti v panogo industrijskega oblikovanja ter ob tem prispevati svoj delež k prizadevanjem zbiranja koristnih odpadkov in s tem skrbeti za čisto okolje.

Nato je direktor naše temeljne organizacije Marjan Razpotnik nanizal nekaj misli o pomenu zbiralnika. Med drugim je dejal, da v tej fazi DINOS ne računa na kakšne ekonomske učinke, ti se pričakujejo šele pozneje, ko bo stvar že utečena.

„S tem zbiralnikom želimo dati našim občanom novost, s katero naj bi izkazali in dopolnili neko vrsto kulture obnašanja do štednje koristnih odpadkov. S to obliko želimo obogatiti in ohraniti zdravo in čisto okolje," je ob koncu dejal direktor Razpotnik.

Za njim je o samem industrijskem oblikovanju, s poudarkom na pripravi in izdelavi zbiralnika za steklo spregovoril eden od nosilcev projekta ing. arch. Saša Mächtig. Poudaril je, da je bilo sodelovanje z obema delovnimi organizacijama

izjemno uspešno in je pripeljalo do teh rezultatov, ki se bodo pokazali šele čez čas.

Navzoče je tudi seznanil z zelo ugodnim odmevom, ki ga je bil deležen omenjeni zbiralnik na posebni razstavi industrijskega obliko-

vanja lani v Združenih državah Amerike.

Ob koncu tiskovne konference je Rafael Kravcar opozoril še na nekatera izhodišča in na pristope v razvoju sistema zajemanja odpadne steklene embalaže.

Janez Češnovar

DRUGI O NOVEM ZBIRALNIKU

Sredstva javnega obveščanja so novemu zbiralniku za steklo namenili večjo pozornost.

Naš osrednji časopis DELO je na dan same otvoritve v članku pod naslovom „DINOSavri in mamuti" skušal na poljuden način opozoriti na pomen zbiranja odpadne steklene embalaže.

Tudi Ljubljanski dnevnik je obširno poročal o tej novosti. V svojih rednih oddajah sta o zbiralniku poročala tudi Val 202 Radia Ljubljane ter Ljubljanska Televizija v svojem Obzorniku ljubljanskega področja.

Sicer pa je bila javnost tudi na druge načine seznanjena o tej novi pridobitvi naše delovne organizacije. V kinematografih pred začetkom predstav objavljajo diapozitiv, ki opozarja, da je steklo koristen odpadek pa tudi številni lepaki in transparenti na svojstven način poučujejo občane o pomenu steklenega odpadka.

* * *

Tole pa je bilo objavljeno v časopisu DELO, v rubriki „PA ŠE TO!": Čistoča za vse — Že pred meseci so se močno razširili napisi „Slovenija, moja dežela" z lipovim listom. Čeprav geslo ni bilo naperjeno zoper nikogar, so ga pozneje (da ne bilo preveč nacionalizma) delno popravili v geslo „Slovenija, Jugoslavija", seveda tudi z lipovim listom.

Zdaj pa so v Ljubljani (z željo, da bi začeli še bolj vneto skrbeti za čistočo in pospravljanje odpadkov) na raznih koncih razpostavili lične belozelene Dinosove zbiralnike za odpadno steklo. Na te zbiralnike so nalepili novo različico gesla: Slovenija, čista dežela" (seveda tudi z lipovim listom). Kje pa je tokrat Jugoslavija!

Janez Češnovar

Pripis uredništva:

Soglasje za oznako na zbiralniku je dal Center za ekonomsko propagando pri Gospodarski zbornici Slovenije.

NEKAJ UTRINKOV Z OTVORITVE NOVEGA ZBIRALNIKA

Ko je predsednica Skupščine mesta Ljubljana Tina Tomlje v nov zbiralnik simbolično metala prazne steklenice, se je v enem trenutku obrnila h gostom in rekla: „Da boste vedeli, te steklenice trgovine odkupujejo, da ne boste te metali v zbiralnike kot odpadek!"

Na novih zbiralnikih je med drugim tudi posebna nalepka, na kateri piše: „SLOVENIJA, čista dežela"! Nekateri mimoidoče, predvsem mlajše občane je predvsem zanimalo, kje se lahko dobijo te nalepke. Zbiralnik je bil zanje drugotnega pomena.

Ob koncu tiskovne konference naj bi navzoči novinarji zastavljali vprašanja, na katere naj bi avtorji tega projekta dajali odgovore. Malce pa smo bili začuden, ker sta bili zastavljeni le dve vprašanji, in to: Kaj pomeni beseda „Recycle"? (napisana je na vozilih DINOS-a) ter ali se reče čista ali snažna dežela? Gre namreč za napis na plakatu: „SLOVENIJA, čista dežela".

Janez Češnovar

1000 KG ODPADNEGA STEKLA NADOMESTI 1200 KG OSNOVNIH SUROVIN

Na vogalih nekaterih ljubljanskih ulic, ob večjih trgovinah in v nekaterih stanovanjskih soseskah smo torej začeli srečevati simpatične namenske zbiralnike. Njihovemu modernističnemu videzu navkljub ne gre za preselitev umetniških objektov na prosto, čeprav ne bi z ničemer kazili razstavnega prostora kakšne forme vive. To je prvih petdeset poskusnih zbiralnikov za zbiranje odpadnega stekla. V deželah Zahodne Evrope jih poznajo že nekaj let. Z njimi, denimo, v Švici letno zberejo 105.600 ton odpadnega stekla, v Franciji 478.000 ton, v ZRN pa 750.000 ton. V teh deželah dobro vedo, da rabljena steklena embalaža ne sodi na smetišče, ker je izredno koristna surovina. Steklo je eden tistih materialov, ki jih z najmanj težavami recikliramo in vedno znova predelujemo.

To ve tudi naša steklarska industrija, ki pa ima velike težave pri nabavi odpadnega stekla. Delovna organizacija Dinos je v letih med 1980 in 1984 zbrala več kot 65.000 ton odpadnega stekla. Vendar se samo v Sloveniji letno nabere med 50.000 in 70.000 tonami te surovine, večino tega pa ostaja neizkoriščena. Steklo namreč roma na smetišča pomešano še z vsemi mogočimi drugimi odpadki. Enkrat ko je z njimi zapacano in pokopano pod njimi, ga je izredno težko ter zamudno ponovno prebrati. Škoda je velika, ker skupaj z neuporabno nesnago mečemo proč tudi osnovno surovino za izde-

lavo stekla. 1000 kg odpadnega stekla namreč nadomesti 1200 kg drugih surovin: 800 kg kremenčevega peska, 400 kg kalcinirane sode in nekaj kilogramov posebnih dodatkov. Pri predelavi odpadnega stekla je tudi prihranek energije precejšen, skoraj 5 % mazuta in več kot 1 % električne energije, če v osnovne surovine primešamo samo 10 % odpadnega stekla. Od vseh koristnih odpadkov velja prav steklo selektivno odlagati. Namenski zbiralniki, ki jih bo DINOS te dni poskusno namestil v nekatere soseske, služijo prav temu. Vanje bomo odlagali odvečno stekleno embalažo, ki je namenjena zgolj enkratni uporabi in je trgovine ne odkupujejo. Postavljeni bodo na priročnih mestih, tako da bo odlaganje stekla vzelo kar najmanj časa in ne bo zahtevalo posebnih poti. Stekleno embalažo bo treba že doma odbirati od drugih odpadkov in mimogrede jo bo mogoče odložiti.

Posebno skrb so posvetili oblikovanju zbiralnikov. Izdelani so iz samougasnega armiranega poliestra, ki ga je mogoče poljubno oblikovati. Nevsiljivo se vključujejo v mestna okolja in na pogled so prav prijetni. V prvi fazi realizacije projekta selektivnega zbiranja odpadnih surovin smo poskusno namestili petdeset zbiralnikov, v prihodnje pa naj bi samo na ljubljanskem področju stalo kakih 800 takih zbiralnikov. Čez čas se jim bodo pridružili še posebni zbiralniki za papir in druge uporabne

surovine. Od njih ne bo imela koristi zgolj industrija, ki bo prišla do cenejših surovin in zmanjšala potrošnjo energije, ampak se bo tudi izboljšala kvaliteta življenjskega prostora. Boj za čisto okolje ne pomeni zgolj nameščanja filtrov na tovarniške dimnike in prečiščevanje industrijskih odplakov. Ta so nedvomno ključni deli ekološko bolj uravnoteženega življenja, ki zahteva strateške odločitve. Potrebno bo še veliko pritiskov javnega mnenja, preden se bo logika industrije obrnila in začela skrbeti za okolje, v katerem sama živi. Enako pomembne pa so tudi taktične rešitve. Vsako gospodinjstvo letno proizvede na tone odpadkov, ki jih smetarji ponoči diskretno odpeljejo izpred stanovanjskih hiš in blokov. Vsi ti odpadki pa ne izginejo za visokim zidom, ki bi bil

daleč od naših bivališč. Deponije odpadkov so v bližini mest in naselij, selektivno odlaganje koristnih odpadkov jih sicer ne bo v trenutku zmanjšalo, pomeni pa enega od prvih korakov k industrijski proizvodnji, ki ne bo skrivala svojih odvečnih proizvodov, ampak jih bo umno pretvarjala v svojo surovinsko bazo.

Steklo je plemenit, trajen in lep material. Nikoli se zares ne iztroši ali pokvari. V njem hranimo najzlahtnejše naravne in manj naravne proizvode, od domačih marmelad in izvrstnih konjakov do kislin in strupov. Steklo je tudi najkvalitetnejša surovina za izdelavo stekla. Ne sodi na smetišča, ampak pripada industriji. Preko namenskih zbiralnikov vodi k njemu najcenejša in najbolj praktična pot.

Rafael Kravcar

KONGRESNE ZAhteVE PO BOLJŠEM IN UČINKOVITEJŠEM DELU

ZA nami so vsi trije slovenski kongresi: 11. kongres slovenskih sindikatov, 12. kongres ZSMS in pred dnevi končan 10. kongres Zveze komunistov Slovenije. Vsi trije kongresi pomenijo vsekakor novo prelomnico v podružbljanju in razvijanju nadaljnjih samoupravnih socialističnih odnosov v naši republiki.

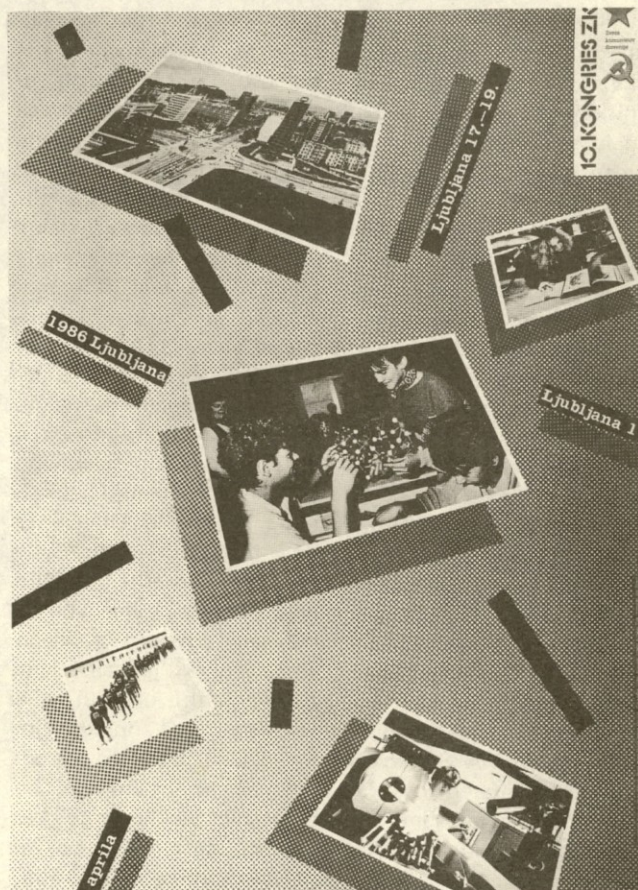
KONGRES ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE

Slovenski sindikati so imeli svoj dvodnevni kongres v Ljubljani. Delegati so v svojih razpravah podprli in dopolnili temeljne usmeritve, pripravljene za kongres. Za delo v kongresnem obdobju so poudarili, da moramo v Zvezi sindikatov Slovenije vztrajati pri doslednem uresničevanju socialističnih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov. Več bo potrebno storiti pri utrjevanju samoupravnega položaja delavcev kot nosilcev odločitev v celotni družbeni reprodukciji. Z uresničevanjem hitrejšega družbenoekonomskega razvoja moramo prispevati k višji kakovosti dela in življenja, so poudarili v številnih razpravah. Mnoge razprave delegatov lahko strnemo v misel, da imamo že veliko sklepov in stališč, zato moram tako v sindikatih kot na vseh drugih ravneh naše organiziranosti zaostri odgovornost, da bomo tudi uresničevali sprejete naloge in usmeritve. Poudarili so tudi, da je kongres prilož-

nost za oceno uspešnosti minulega dela in za oblikovanje temeljnih usmeritev za v prihodnje. Ne pomeni pa to prekinitev že začetega dela in zato moramo že sprejete naloge dokončati v skladu s sprejetimi dogovori. Na kongresu so sprejeli še kongresne dokumente ter izvolili 93-članski svet Zveze sindikatov Slovenije, za predsednika slovenskih sindikatov pa so izvolili Miho Ravnika.

KONGRES ZVEZE SOCIALISTIČNE MLADINE SLOVENIJE

Tako odločne zahteve, kot so jih postavili slovenski mladinci na kongresu v Krškem, jih doslej niso še nikoli. Številne razprave v vseh treh komisijah so bile nedvomno mnogo bolj konkretne, kot prejšnja leta. Zadevale so domala vsa vprašanja, ki sodijo med najbolj aktualna. Tako so tudi oblikovali sklepe letošnjega kongresa, ki v glavnem postavljajo zahteve pred druge družbenopoliti-

ne skupnosti in organizacije.

Za letošnji kongres je bilo še posebej značilno, da si mladi dejansko želijo biti tisti, ki bodo ustvarjali prihodnost. Mladi so med drugim sklenili, da bodo v SZDL dali pobudo za široko in demokratične javne razprave o možnostih neposrednih volitev na višjih ravneh skupščinskega sistema, predlagajo razpravo o vlogi izdajateljskih svetov pri oblikovanju uredniške

politike, o vlogi ustanovitelja pri imenovanju glavnega in odgovornega urednika in o spremembi družbenega dogovora o kadrovski politiki, kjer naj bi imel delavski svet več pristojnosti pri imenovanju poslovnih organov. Predlagali so tudi razpravo o spremembi kazenskega zakonika SFRJ, razpravo o tistih pravicah, o katerih bi bilo mogoče odločati z referendumom, o položaju delavcev na začasnem delu v SRS, o ustanovitvi institu-

ta za ekologijo SRS in razpravo o pobudi za civilno služenje vojaškega roka. Kongres je predlagal republiški konferenci SZDL tudi popolno moralno in politično rehabilitacijo po nedolžnem obsojenih na „dachaških procesih“, predlagali so razpravo o spremembah in dopolnitvah Zakona o združenem delu glede preciziranja pomena samoupravnih delovnih skupin in zato, da bi delavci sprejemali splošne usmeritve razvoja OZD, nadalje mladinci menijo, da bi moral biti poslovodni organ odgovoren delavskemu svetu ne pa političnim koordinacijam. Mladi menijo, da je že prišel čas, ko je nujno treba legalizirati stavko, pomisleke pa so imeli tudi na organiziranost sindikata. Ničkolikokrat je bilo v Krškem v razpravah slišati besedi: ZAHTEVAMO! in HOČEMO! Kot so poročali s tega kongresa, je bil od vseh dosedanjih kongresov najmanj „papirnat“, ne strogo protokolaren, skratka življenjski, z željo po prekinitvi stare prakse in po boljšem ter doslednejšem delu.

KONGRES ZVEZE KOMUNISTOV SLOVENIJE

Desetega kongresa Zveze komunistov Slovenije, ki je tri dni potekal v Cankarjevem domu v Ljubljani, se je udeležilo prek 800 delegatov iz vse Slovenije ter tudi gosti iz sosednjih republik ter iz zamejstva. Delegate je v vseh razpravah prevečala misel, da bo potrebno v prihodnje izboljšati delo v zvezi komunistov ter še močneje krepiti samoupravljanje in ustavni položaj delavca, večji poudarek bo treba nameniti

pobudam ljudi. Enotni so si tudi bili, da je potrebno Zvezo komunistov Slovenije dosledno razvijati kot revolucionarno idejnopolično organizacijo delavskega razreda in delovnih ljudi v njihovem boju za socializem na temeljih samoupravljanja.

Ob koncu kongresa so delegati sprejeli spremembe in dopolnitve statuta ter izvolili člane organov ZK Slovenije in Jugoslavije. Novoizvoljeni centralni komite ZKS, ki mu bo predsedoval Milan Kučan, pa se je takoj po končanem kongresu že sestel na prvi seji.

* * *

Kongresi so torej začrtali svoje usmeritve za delo v naslednjem štiriletnem obdobju. Ali so kongresi uspeli, je za sedaj še težko reči. O tem se bomo prav gotovo lahko prepričali šele čez čas, ko bomo analizirali svoje delo in ugotavljali, ali uresničujemo usmeritve in naloge, sprejete na kongresih, ali pa smo zašli iz začrtane poti.

Janez Češnovar

DOPISUJTE
V
SVOJE
GLASILO!

Človek je toliko vreden, kolikor je v njem ljubezni.

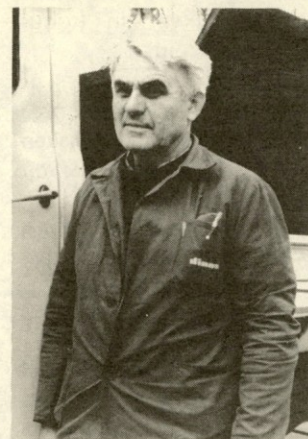
JAKOPIČ

Najmanj se poznajo prijatelji, najbolj pa sovražniki.

KOCBEK

Ali ga bom s pogačo pital, kadar se s kom kregam! Kar ga bolj ujezi, to mu zabelim.

LEVSTIK

DJURO VOJIN V DELEGATSKI VLOGI NA KONGRESU ZKS

Na predlog OO ZK Dinos TOZD POS Ljubljana in Občinskega komiteja ZKS Ljubljana Bežigrad se je kongresa slovenskih komunistov kot delegat udeležil tudi Vojin Djuro, delavec na Predelovalnem centru Ljubljana. Takoj po končanem kongresu je strnil nekaj vtisov s kongresa in jih nanizal v naslednjem prispevku.

POROČILO Z X. KONGRESA ZKS

X. kongres se je začel v slovesno okrašeni veliki dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani, dne 17. 4. 1986 ob deseti uri z intoniranjem internacionale. Uvodno besedo je podal predsednik CK ZKS Andrej Marinc. Obenem je podal poročilo o delu zveze komunistov med kongresoma in ga zaključil z mislijo: „Uveljaviti moramo vse, kar je najbolj napredno, ekonomsko in družbeno najbolj učinkovito, humano in v skladu z dolgoročnimi interesi delovnih ljudi.“

Kongres je nato imenoval delegacije, ki so položile vence pred spomenik revolucije in narodnih herojev ter pred spomenik Edvarda Kardelja in Borisa Kidriča. Predsednik Marinc je po-

zdravil delegacijo CK ZKJ in delegacije zveze komunistov iz republik in pokrajin ter predstavnike komunističnih partij iz tujine in zamejskih organizacij. Delegati smo izvolili organe kongresa: predsedstvo, verifikacijsko, kandidacijsko in volilno komisijo, komisijo za resolucijo, komisijo za prošnje in pritožbe ter sekretariat kongresa.

Po plenarni seji se je popoldne nadaljevala razprava v štirih komisijah:

- komisija za naloge zveze komunistov pri uveljavljanju socialističnih družbeno-lastninskih odnosov in razvoju političnega sistema socialističnega samoupravljanja,
- Komisija za naloge zveze komunistov v materi-

alnem in znanstveno-tehnološkem in kulturnem razvoju,

- Komisija za naloge pri idejno-teoretskem, organizacijskem in akcijskem usposabljanju in razvoju zveze komunistov,
- komisija za naloge zveze komunistov pri nadaljnjem podružbljanju in samoupravnem odločanju v mednarodnih odnosih, v boju za mir, za neuvrščeno in vprašanja socializma kot svetovnega procesa.

Posebej želim podati tudi poročilo o delu komisije za naloge zveze komunistov pri uveljavljanju socialističnih družbeno-lastninskih odnosov in razvoju političnega sistema socialističnega samoupravljanja, v kateri sem sodeloval tudi jaz.

Uvodno besedo je podala Valerija Škerbec, članica CK ZKS. V razpravo se je nato vključilo čez 140 delegatov, bodisi v pismeni ali ustni obliki. Izredno veliko je bilo kritičnih ugotovitev, tožb in obtožb zaradi neizvrševanja dogovorjenih ciljev. Veliko je bilo povedano o zgrešenih korakih v politiki gospodarske stabilizacije, ki zavira in ogroža razvoj naše samoupravne socialistične družbe. Socialistično samoupravljanje se uveljavlja v spopadu s starimi težnjami in prakso in tudi samo nosi v sebi številna protislovja, ki terjajo nove konkretne odgovore. Zato je potrebno dosedaj oblikovane rešitve izpopolnjevati, dograjevati in spreminjati, kadar se pokažejo kot neustrezne. Preteklo izkušnje kažejo, da vrsto zakonov nismo niti pričeli uveljavljati v praksi in da bo potrebno v bodoče zahtevati od odgovornih delavcev, da dosledno izvajajo dogovorjena stališča in sklepe. Uresničevati je treba zahteve po splošnih in enakih pogojih gospodarjenja, zagotavljati moramo, da se prekrine socializacija ekonomsko neupravi-

čene proizvodnje ter da se družbena sredstva in akumulacija usmerja na samoupravnih osnovah v produktivnejšo in družbeno opraviljivo proizvodnjo.

Za uresničevanje zadanih ciljev je potrebna angažiranost in sodelovanje delegatov, kot se je pokazalo tudi na kongresu, saj smo s številnimi svojimi predlogi in pripombami pripomogli

k boljšemu oblikovanju predloga resolucije X. kongresa.

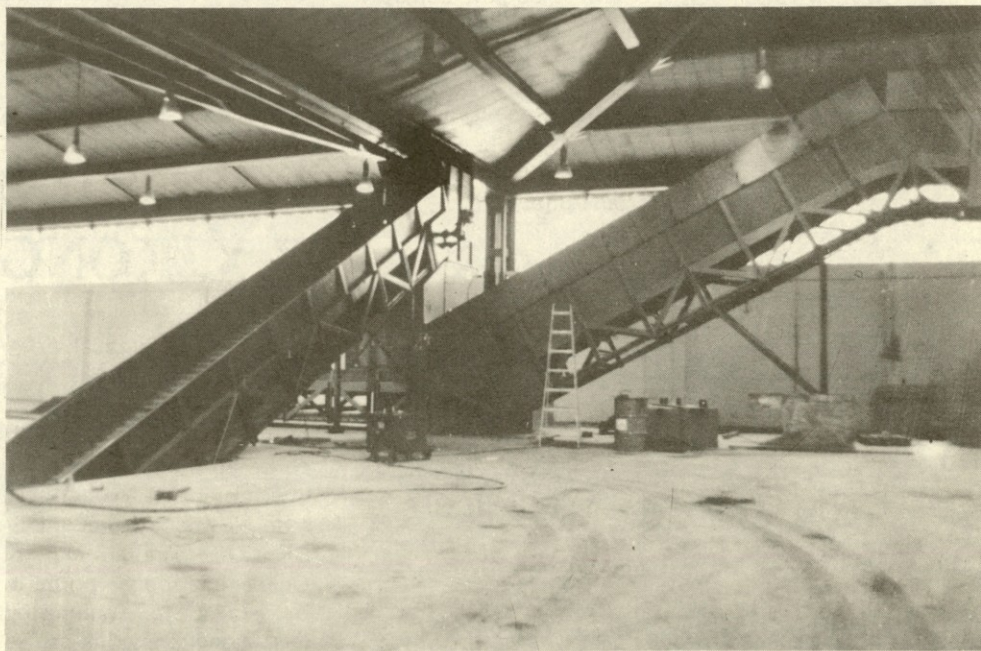
Po zaključku dela posameznih komisij smo se 19. 4. 1986 ob 9. pri vsi skupaj zbrali v veliki dvorani Cankarjevega doma in potrdili poročila plenarnih komisij ter predloge resolucij z dopolnitvami in spremembami, ki so jih predlagali posamezni delegati. Po

potrditvi poročil in resolucij smo izvolili tudi nove člane CK ZKS in ostale organe ter 60 delegatov za XIII. kongres ZKJ. Za novega predsednika ZK SRS je bil izvoljen Milan Kučan.

Kongres je zaključil novoizvoljeni predsednik Milan Kučan in podal okvirne usmeritve o izvajanju kongresnih sklepov.

Djuro Vojin

LINIJA ZA PAPIR NA PREDELOVALNEM CENTRU LJUBLJANA ŽE POIZKUSNO OBRATUJE

Te dni je na Predelovalnem centru Ljubljana začela poskusno obratovati nova moderna linija za papir z avtomatskim baliranjem italijanske oznake MACPRESSE 108, ki ima v svojem sklopu tudi linijo za trganje papirja.

Linijo so začeli italijanski izvajalci montirati v začetku aprila, za postavitev osnovne kogstrukcije so potrebovali le nekaj dni, več časa pa so porabili za dodelavo manjših priključkov, za barvanje in za ostala drobna dela, ki jih ni bilo malo. V času poskusnega obratovanja se bodo odpravljale morebitne napake, ki bi se pojavljale tako, da bi linija lahko začela čimprej v polnem zamahu obratovati.

Postavitev omenjene linije sodi v sklop I. faze izgradnje Predelovalnega centra Ljubljana. Nova linija bo pomenila predvsem večji prihranek na času z doseganjem volumenske teže papirja, prihranek na transportu, njena zmogljivost pa bo 18 ton baliranega papirja na uro.

Več o tej naložbi, ki je velikega pomena za nadaljnji razvoj naše delovne organizacije in o obratovanju samem, pa bomo poročali v naslednji številki glasila.

Janez Češnovar

KOMUNISTI SMO ENOTNEGA MNENJA, DA JE IZPELJAVA NOVEGA SISTEMA ZA DELITEV OSEBNIH DOHODKOV POPOLNOMA USPELA

Na rednem sestanku, dne 18. 3. 1986 smo komunisti, organizirani v osnovni organizaciji ZK Ljubljana, posvetili osrednjo razpravo vpeljavi novega sistema delitve osebnih dohodkov v naši delovni organizaciji. Ne glede na to, da novi sistem še ni v celoti uveljavljen v vseh organizacijskih delih DO (npr. v TOZD Tekstilka je še v fazi sprejemanja na DS; v TOZD POS pa v fazi strokovne obravnave pritožb posameznih delavcev na razporeditev in ocenitev njihovega dela), smo bili komunisti takoj pri uvodu v razpravo enotnega mnenja, da smo z vpeljavo tega sistema stopili na pot odločilnih sprememb v naši DO v smislu vzpostavitve novih medsebojnih odnosov in razmerij, ki naj bi vse skupaj popeljala k hitrejšemu in učinkovitejšemu razvoju.

Pri tej oceni smo izhajali iz spoznanja, da je socialno-ekonomska varnost zaposlenih močno odvisna od gospodarskega razvoja celotne delovne organizacije. Smisel dela vsakega delavca pa je v prvi vrsti dejanski občutek te varnosti, ki se konkretizira skozi pridobivanje nadomestil za vloženo delo, katerih glavni del so osebni dohodki.

Torej čim bolj stabilen in uspešen je razvoj delovne organizacije, tem večja je socialna varnost v njej zaposlenih delavcev. Nihanja med prosperiteto in depresijo razvoja delovne organizacije zaposlenim močno omaja zaupanje v postavljene cilje, saj ta nihanja neposredno ogrožajo tudi osebne dohodke vseh zaposlenih, kar zelo hitro vpliva na zmanjšanje delovne morale, od katere pa je neposredno odvisna produktivnost. Progresivni razvoj delovne organizacije pa ne

ustvarja samo pogojev za visoko socialno-ekonomsko varnost zaposlenih, ampak jim daje tudi bistveno več možnosti za osebni razvoj. Seveda to ne drži v nedogled in za vse delavce enako. Posamezni delavci imajo namreč določene omejene življenjske cilje in če jih dosežejo prezgodaj, tedaj niso več pripravljeni vlagati dodatnih moči za doseg novih ciljev, ampak delajo le toliko, da ohranjajo že dosežene. To spoznanje, ki na splošno velja za vsa okolja, je potrebno pri ocenah obstoječega stanja pri načrtovanju novih aktivnosti vedno upoštevati. Poleg navedenega izredno negativno vplivajo na delovno moralo in zagnanost zaposlenih razni nedorečeni zakonski predpisi, ki navidezno zagotavljajo socialno ekonomsko varnost zaposlenih. Teh pa je v trenutnih družbenih razmerah kar nekaj. In seveda, če delavec ugotavlja,

da mu socialno ekonomsko varnost zagotavlja že neka „papirnata pravica“ ne pa vloženo delo, tedaj bo bistveno znižal svoj prispevek k skupnim delovnim ciljem. Kot posledica tega pa se pojavlja tako imenovana privatistična miselnost, pri kateri je motivacija usmerjena predvsem v osebne cilje izven delovne organizacije. Takšno miselnost pa nujno spremlja pretirana naklonjenost potrošnji, ne glede na doseženo produktivnost. To pomeni, da potrebe zaposlenih bistveno prevladujejo nad ustvarjenim dohodkom, kar nujno pripelje do slabih ekonomskih rezultatov dela. Vsak privatizem — naj bo individualni ali kolektivni, pa ima vedno za posledico pretaplanje družbene lastnine v privatno ter povzroča nenakovredno menjavo med vloženim delom in plačilom za to delo. Visoka delovna morala prevladuje med zaposlenimi le tedaj, ko v njihovi zavesti obstaja jasna predstava o tem, da je njihova socialno ekonomska varnost neposredno odvisna le od vloženega dela.

Predvsem nas je ta misel vodila pri načrtovanju ciljev in strategije za osvajanje teh ciljev v tem srednjeročnem obdobju, temelje temu pa smo komunisti postavili na svoji problemski konferenci v decembru leta 1984. Takrat smo se odločno opredelili za agresivni razvoj naše dejavnosti in z njo povezane celotne delovne organizacije. Strategija tega razvoja pa naj bi slonela na prehodu iz pretežno trgov-

skega načina dela v neposredno proizvodni. Za izpeljavo te strategije je seveda potrebno izpolniti celo vrsto predpogojev in spremljajočih aktivnosti, katerih smo se takoj in brez omejevanja tudi lotili ter jih nekaj že uspešno realizirali. Na primer referendumska odločitev o spremembi dejavnosti, izpeljava integracije z DO Tekstilka, pospešena investicijska vlaganja v proizvodne namene (tehnologija), aktivnosti in vlaganja v tehnološki razvoj itd. In nenazadnje, smo se uspešno lotili tudi urejanja naših medsebojnih razmerij kot najbolj občutljivega in tudi strokovno zahtevnega področja, ki je temeljni predpogoj za izpeljavo zastavljene globalne strategije. Osnovni smoter pri urejanju medsebojnih razmerij smo videli v izpeljavi organizacijske hierarhije celotne delovne organizacije (ne glede na obe TOZD), ki naj bi bila izrazito funkcionalna. To pomeni, da je usmerjena k taki delitvi dela, ki je maksimalno učinkovita in prinaša večini delavcev ustrezno zadovoljstvo. Nihče v tej hierarhiji ni obravnavan kot boljši ali slabši, temveč vsakdo opravlja delo, ki mu je zaupano. Brez njegovega dela ne bi mogel delovati postavljeni mehanizem hierarhije, ker bi manjkal eden izmed členov. V vsaki organizacijski hierarhiji pa nujno obstajajo dela in opravila (delovna mesta), med katerimi glede na postavljeni položaj vladajo odnosi podrejenosti in nadrejenosti, vendar je ta

socialna odvisnost lahko samo delovne narave. Kaj kdo dela na določenem položaju v organizacijski hierarhiji, pa je odvisno od vsebine tehnologije, ki je namenjena končnemu proizvodu, v našem primeru kakovostno obdelani in pripravljeni sekundarni surovini.

Omenjeno organizacijsko hierarhijo smo s polnim angažiranjem vseh družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov sprejeli v obliki shem ter njim pripadajočim razvidom del in opravil (opis del in opravil) že v prvem polletju lanskega leta. Takoj po sprejemu tega smo se lotili izdelave strokovnih osnov oziroma metodologije za analitično oceno del in opravil v sprejeti organizacijski hierarhiji. Pri tem se je upoštevala naša opredelitev, dana na problemski konferenci, in sicer, da je potrebno postaviti takšen sistem delitve OD, ki bo stimuliral predvsem kreativno oziroma ustvarjalno delo in neposredno proizvodno kakovostno delo. S tem smo v bistvu postavili zahtevo, da mora nova analitična ocenitev dela ovrednotiti zahtevnosti postavljenih delovnih nalog, način njihovega izvajanja ter delovnih razmer in pogojev za zasedbo oziroma opravljanje posameznih nalog. Poleg tega morajo biti kriteriji za vrednotenje enaki za celotno DO.

Po teh usmeritvah je strokovna služba pripravila predlog enotne metodologije, ki je slonela predvsem na štirih kriterijih, in sicer: potrebna izobrazba, delovne izkušnje, odgovornost ter fizični in umski napor (pogoji dela, vodenje itd.). Na osnovi teh kriterijev, katere smo vsi podprli (vse DPO), je strokovna služba opravila analitično ocenitev vseh delovnih nalog, in sicer najprej v DSSS, nato v TOZD POS in nazadnje še v TOZD Tekstilka, ter jo dala v jav-

no obravnavo. Ker pa je analitična ocena dela izražena v konkretni obliki, v našem primeru s številom točk na mesec in je osnova za osebni dohodek delavcev, je seveda bila takoj podvržena kritični preveri vsakega posameznika. Kritično prevero smo izpeljali z javno razpravo v vseh organizacijskih sredinah. V njo so bili vključeni vsi delavci, saj so se morali na svojih delnih zbiorih z glasovanjem opredeliti za predlagano ocenitev oziroma dati argumentirane pripombe. Šele na podlagi zbranih pripomb iz javne razprave in po sprejemljivih dodatnih predlogih sta delavska sveta DSSS in TOZD POS sprejela nove analitične ocene. V TOZD POS je DS to opravil na svoji redni seji dne 26. 12. 1985, v DSSS pa nekoliko prej (17. 10. 1985). S tem je bilo opravljeno tudi najzahtevnejše in tudi najpomembnejše delo pri vzpostavitvi novih medsebojnih razmerij. Tega so se zavedali tudi vsi delavci, saj so v veliki večini s svojim aktivnim in zrelim pristopom v javni razpravi pokazali veliko dobre volje, sposobnosti, zaupanja in razumevanja za nujne spremembe na tem področju, ki se neposredno nanašajo na njihov osebni standard in njihov položaj v družbi. Seveda so se med razpravljalci pojavili tudi taki, ki so bili mnenja, da predlagane rešitve niso ustrezne predvsem v smislu prevelikih razponov med posameznimi delovnimi mesti, zato so se zavzemali za čim večjo enakost oziroma čim manjše razlike. Jasno je, da so bili v veliki manjšini, ker se za tako socialno enakost zavzemajo predvsem slabi delavci, ki si ne znajo ali pa nočejo pridobiti svojega položaja z lastnim ustvarjalnim delom, ampak težijo k vzpostavitvi takega sistema, ki bi jih ne glede na njihov prispevek in priza-

devnost priključil k ostalim. Njihov običajni argument je že proizvedena nova vrednost, ki jo je edino možno deliti. Novo vrednost neposredno ustvarjajo le tisti delavci, ki v tehnološkem postopku neposredno spreminjajo koristne odpadke v kakovostne sekundarne surovine. Ta možnost pa je ponujena tudi voznikom s posebnim dodatkom k sistemu analitične ocene tega dela, ki zagotavlja, da se posameznim voznikom lahko osnova osebnega dohodka poveča do 30 % pod pogojem, da poleg svojega osnovnega dela še uspešno opravlja ali organizira v našem načinu dela zelo pomembno fazo sortiranja, in to pri prevzemih materiala na izvoru oziroma pri naših dobaviteljih in po prevozu tega na skladišče. Lahko pa se s svojimi sposobnostmi tudi neposredno vključujejo v uspešno pridobivanje novih količin materiala. Ta možnost naj bi bila istočasno tudi neke vrste izziv za vse tiste voznike, ki imajo ali pa samo mislijo, da imajo večje sposobnosti od ostalih sodelavcev. Žal do naše razprave še nihče od voznikov ni pokazal pripravljenosti oziroma rezultatov na tem področju.

Konec koncev pa v glavnem nihče od voznikov ni izgubil z novim sistemom že prej doseženih OD, temveč so jih nekatere strukture delavcev le nekoliko dohitele. Zastarele in demagoške fraze npr. o enakih želodcih, o vsesplošni enakosti, ki naj bi si jo zagotovili socialistični proizvodni odnosi itd., je današnja praksa že zdavnaj zavrgla. Vsak pošten delavec pa ve in taki so pri nas v veliki večini, da dejanska enakost že po naravnih zakonitostih ni možna, zato tudi ni vredna, ter da jo je možno vzpostaviti le s prisilo. Takšna prisila pa bi uničila tudi najmanjšo stimulacijo za boljše delovne dosežke, kar bi onemogočilo vsakršen napredek.

Zato se vsak razumen človek in pravi delavec zavzema le za primerne osnovne pogoje dela, svoje mesto in eksistenco pa si lahko sam izbori z lastnimi sposobnostmi ter prizadevnim delom v določenem organiziranem okolju, brez posebnih varovalnih mehanizmov oziroma sistemov, ki bi ga tiščali k povprečju. K kritikom predlaganega sistema sta se pridružili tudi dve manjši skupini in nekaj posameznih voznikov. Njihove pripombe so se nagibale v popolnoma drugi smeri kot prej opisani zagovorniki enakosti. Oni so bili namreč mnenja, da je njihovo delo bistveno pomembnejše, kot je ovrednoteno v novi analitični oceni.

Pri tem pa so žal pozabili pomisliti, če morda le niso v preteklosti uživali prevelikih privilegijev kljub temu, da so se ne po svoji volji odrekli spremljevalcem oziroma pomočnikom. Resnična je trditev, da je njihovo delo pomembno za funkcioniranje celotnega sistema, vendar pa pri usmeritvi našega načina dela v pretežno proizvodnjo njihov delež bistveno izgublja na pomenu, ker v tej zvezi predstavlja strošek, ki je sicer nujen in kot tak obremenjuje. To pa je v skladu z zastavljeno dolgoročno strategijo našega bodočega razvoja, ki temelji predvsem na proizvodnji.

Nekaj posameznikov je s svojim razmišljanjem tudi poskušalo zmanjšati postavljene razpone v ocenah med rutinskimi in visoko kreativnimi strokovnimi deli, med katere smo uvrstili tudi delovna opravila organiziranja in vodenja delovnega in poslovnega procesa. Če bi dovolili, da bi se uveljavile ideje teh posameznikov, bi to za nas pomenilo žaganje veje, na kateri sedimo in na kateri mislimo naprej rasti. V današnjih razmerah ne priznavati odločujoče vloge znanju ali mu celo

obračati hrbet s težnjami po nestimulativnih uravnilovkah pomeni ne samo slaboumnost in kratkovidnost, ampak celo neke vrste diverzijo na predpogoje za nujni napredek. Danes se v sodobnem svetu, v katerega bi se želeli vključiti tudi mi, obvladujejo proizvodni in poslovni procesi predvsem z znanjem in ne z mišično silo, rezultati tega pa se odražajo v visoki učinkovitosti. Mišično silo so skoraj popolnoma zamenjali stroji in naprave, ki pa so tudi rezultat predvsem znanja in izkušenj. Tudi v naši delovni organizaciji ni posebno težko v danih razmerah ugotoviti, na katerih delovnih opravilih ali bolje delavci leži glavno breme naše eksistence. In če smo vsaj malo odkriti, ta leži predvsem na vodilnih in strokovnih delavcih, odvisno pač od njihovega položaja v organizacijski hierarhiji. Saj ni težko ugotoviti, da se pri tem načinu dela, verjetno pa se še lep čas kljub razvoju ne bo spremenil, v neki delovni enoti predela le približno dobra tretjina materiala, vsa ostala količinska realizacija in drugi poslovni rezultati pa so odvisni od poslovne spretosti samega vodje oziroma pogojev, ki mu jih zagotavlja poslovna politika celotne DO. Pred temi dejstvi le ne smemo zatiskati oči, ampak jim priznati tisto mesto, ki jim pripada in kar naj se odraža tudi v njihovem vrednotenju. Seveda pa je ob tem potrebno od njih zahtevati, da svojo vlogo v celoti odigrajo na profesionalni ravni in to tako na organizacijsko proizvodnem, kot poslovnem področju. Prav profesionalnost, katera vsebuje predvsem strokovnost, ustvarjalnost, natančnost, doslednost, komunikativnost itd., pa včasih pri nekaterih naših vodstvenih in vodilnih delavcih malo zašepa, čeprav jih lahko ocenimo kot prizadevne

delavce, ki se zavedajo zupanih vlog in prevzetih odgovornosti.

Ravno v tem pa so vzroki, da so imeli nekateri delavci v javni razpravi pomisleke na višino predlaganih analitičnih ocen teh delovnih opravil in ne zavist, kot se je to želelo v nekaj primerih prikazati.

Kot neke vrste protiutež prej navedenim težnjam posameznikov po razvrednotenju dela vodilnih in vodstvenih delavcev pa smo zasledili tudi razmišljanja in prizadevanja res minimalnega števila teh delavcev za večje vrednotenje njihovega dela. Tu je šlo za vodstvene delavce, ki so precenili svojo vlogo in sposobnosti ter se skušali postaviti na mesto, ki jim ne pripada. Žal imamo med sabo tudi take, ki si radi po svoje razlagajo merila ter jih skušajo prekrojiti na lastno kožo. Vendar se take težnje v kolektivu, ki ve kaj zna in kaj zmore, zelo hitro razblinijo. Ena od osrednjih spornih zadev, ki se je pokazala v javnih razpravah, je bila ocenitev strokovno administrativnih del in opravil v okviru posameznih organizacijskih enot. Skoraj v vseh sredinah so se pojavili predlogi, da je potrebno predvidene ocene za ta dela povišati. Vzroke za takšne predloge je treba iskati v obstoječem stanju na tem področju. Ta dela so namreč spričo še ne izpeljanega sistema zajemanja in elektronske obdelave podatkov trenutno še precej obsežna in zahtevna. S popolno izpeljavo prej omenjene elektronske obdelave pa bodo postala bistveno enostavnejša in popolnoma rutinska, pa še obseg se bo do neke mere zmanjšal. In predlog analitične ocene teh del je bil pripravljen na to novo stanje, kar je sicer popolnoma v skladu s sprejetimi opredelitvami in zastavljeno strategijo na tem področju, vendar pa takšen ni upošteval obstoječega

stanja. Zato so se pripombe in oblikovani predlogi pri sprejemanju metodologije in analitične ocene na DS upoštevali s tem, da se bodo sprejete ocenitve korigirale, ko bodo zato dani pogoji.

Se so se pojavljale razne pripombe v javni razpravi, vendar so bile dane bolj „od strani“, kot odraz negodovanja na splošno družbeno situacijo ali pa kot pavšalno oporekanje nam že dobro znanih „kontrašev in godrnjalcev“, kar pa ni vredno pozornosti.

Skratka, javno razpravo lahko ocenimo kot izredno dejavno in plodno, v kateri se je ob veliki aktivnosti sindikalnih aktivistov odrazila vsa demokratičnost organiziranega opredeljevanja za novi sistem delitve osebnih dohodkov. Zato tudi delegati pri sprejemanju tega sistema na DS niso imeli dodatnih pomislekov in so ga po krajši razpravi tudi soglasno sprejeli.

S tem je bil opravljen tudi največji in najtežji delež dela pri spreminjanju medsebojnih odnosov in razmerij v našem kolektivu. Preostala je samo še razporeditev delavcev na konkretna delovna opravila, ki jih je obsegal novi sistem. To nalogo sta opravila odbora za delovna razmerja po predlogih neposrednih vodij. Seveda ta naloga za neposredne vodje ni bila najbolj prijetna, ker so morali svojim sodelavcem brez ovinkarjenja povedati, katero delo so sposobni opravljati in katerega ne. Ne glede na težavnost pa so to nalogo dobro opravili tako, da odbor razen nekaj izjem ni imel posebnih težav pri sklepanju o posameznih razporeditvah. Da je temu tako, je dokaz v zelo malem številu pritožb na razporeditve in ocenitve posameznikov. Vsega skupaj je prišlo le 29 pritožb v TOZD POS, kar predstavlja samo 7,6 %, pa še te so v veliki

večini neupravičene. Izhajajo pač iz razmišljanja in teženj posameznikov, da bi se tretirali drugače kot njegovi sotovariši, kar pa se je bolj ali manj pokazalo že v prej opisani javni razpravi. Na čigavi strani je resnica, bodo prej ali slej morali ugotoviti sami delavci, s pomočjo sindikalnih aktivistov v tistem okolju, iz katerega domnevni oškodovanci izhajajo. Verjetno pa bodo morali svoje sodelavce prepričati o storjeni napaki pri njihovi razporeditvi predvsem z dobrim delom in ne s pisanjem pritožb ter iskanjem „papirnih“ pravic izven lastne sredine.

V omenjenem številu pritožb je tudi ena skupinska pritožba iz PC Celje (9 delavcev), ki je strokovno podkrepljena z znanjem zunanjega sodelavca (advokata). Toda bolj kot šibka vsebina nas mora v tem primeru zaskrbeti način, katerega se je omenjena skupina poslužila. Ali res vsi čutijo popolnoma enako, kot je napisano v pritožbi? Ali ni mogoče organizator te skupine (idejni vodja) s takšnim načinom želel uveljaviti le lastnega interesa, naslanjajoč se na pleča ostalih, ki so bili v danem trenutku nekoliko zrevoltirani? Ali ni mogoče to organiziran odpor v tem okolju prihajajočim novostim, ki bodo trenutno še kalne vode zbištrile in ribarjenje v njih bo dosti težje? Ali so res posamezniki v tej skupini tako neobgljeni, da si vsak zase ne upa dokazati svoje vrednosti in povedati svojega mišljenja? Na vsa ta in podobna vprašanja bo morala odgovoriti osnovna organizacija sindikata na tej organizacijski enoti ter v medsebojnem dialogu razčistiti ozadje te igre. Komunisti ta pojav ocenjujemo kot izredno negativen in se bomo v bodoče takim in podobnim pojavom odločno uprli, ker smo prepričani, da se za njimi skrivajo najrazličnejše špekulacije, ki so

nam v preteklosti povzročile veliko materialne in moralne škode. To naj bo istočasno tudi opozorilo vsem tistim, ki imajo svoje razmišljanje in delovanje še naravnano k osebno koristnim malverzacijam v vseh oblikah, da se čim prej vključijo v naš kolektiv s poštenim delom ali pa naj si poiščejo drugo okolje kjer bodo svoje sposobnosti mogoče nemoteno uveljavljali.

Na koncu razprave smo bili vsi prisotni komunisti enotnega mnenja, da smo se z izpeljavo novega sistema delitve osebnih dohodkov izkazali kot zrel kolektiv, pripravljen zagristi v strmine razvoja, s trdno odločnostjo te strmine tudi premagati. Poleg tega smo se obvezali, da bomo glede na dane konkretne razmere in potrebe dajali spodbude strokovnim službam in samoupravnim organom za primerno dograjevanje, ki mora vedno odražati realno

stanje in biti v funkciji motiviranja naših delavcev k več in boljšemu delu. Dobro se namreč zavedamo, da OD kot materialno dobrino za preživetje ne more ustvariti noben sistem, ampak samo konkretno, ustvarjalno in družbeno priznано delo.

Po razpravi in zapisniku pripravila
Olga Mitrovič

OPOMBA UREDNIŠTVA:

V času priprav člankov na to glasilo je tudi delavski svet TOZD Tekstilka sprejel Metodologijo delovnih opravil in Analitično oceno posameznih del in nalog za delavce te temeljne organizacije. Odbor za delovna razmerja pa je razporedil delavce na posamezna opravila.

**STANISLAV
PESJAK,
DIREKTOR
TOZD
TEKSTILKA**

Delavski svet TOZD Tekstilka je na svoji 4. seji med drugim sklepal tudi o imenovanju direktorja te temeljne organizacije. Dosedanjemu direktorju Stanislavu Pesjaku je namreč potekel štiriletni mandat in skladno z zakonom je bilo potrebno izpeljati postopek za imenovanje direktorja TOZD TEKSTILKA za naslednje štiriletno obdobje.

Razpisna komisija je predlagala delavskemu svetu, da tudi za naslednja štiri leta ponovno imenuje dosedanjega direktorja Stanislava Pesjaka. Njegovo kandidaturo je poleg družbenopolitičnih organizacij DO Dinos podprl tudi Koordinacijski odbor za kadrovska vprašanja pri občini Ljubljana Běžigrad, ki je menil, da Stanislav Pesjak izpolnjuje razpisne pogoje, da je družbenopolitično aktiven; s svojim dosedanjim delom pa je dokazal, da je sposoben voditi organizacijo združenega dela.

Ob njegovem ponovnem imenovanju mu iskreno čestitamo in mu želimo čimveč delovnih uspehov.

STALIŠČA O NADALJNJEM RAZVOJU SISTEMA INFORMIRANJA IN KOMUNICIRANJA V OZDIH TER NALOGAH ZVEZE SINDIKATOV PRI TEM

Predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije je obravnavalo informacijo o uresničevanju stališč republiškega sveta ZSS o informiranju v ozdih in ugotovilo, da so kljub napredku na tem področju (posebej vidnem v kombiniranju različnih sredstev in načinov informiranja in komuniciranja, tehnoloških ter grafičnih posodobitvah in uvajanju računalniško podprtih informacijskih sistemov) stališča republiškega sveta ZSS, posebej v tistem delu, ki govori o ustrezni vsebini informacij in podružbljanju, še vedno aktualna.

Predsedstvo zato poudarja, da naj organizacije in organi ZSS:

- v okviru svoje politične odgovornosti za informacije in komuniciranje v ozdih stalno in sprotno ocenjujejo vsebino, pravočasnost in razumljivost informacij ter samoupravnim in poslovnim organom predlagajo spremembe in izboljšave;
- spodbujajo izgradnjo takega sistema informiranja in komuniciranja v ozdih, ki bo kot notranje povezan sistem na kar najbolj smotrni način zagotavljal potrebne informacije ter omogočal dajanje pobud in predlogov in s tem posredno povečeval motivacijo za delo in samoupravljanje ter krepil pripadnost kolektivu;
- dosledno uveljavljajo uresničevanje načela javnosti dela vseh vezancev tega načela, pri tem pa naj bodo sami za zgled, da bo sistem informiranja in komuniciranja ustrezno opravljal svojo funkcijo;
- delujejo tako, da se bo krepila odgovornost poslovnih organov in strokovnih služb za pripravo sprotnih in celovitih informacij,

tako neposredno za odločanje kot za sredstva informiranja in komuniciranja;

- na podlagi zakona o javnem obveščanju in zakona o družbenem sistemu informiranja zahtevajo preverjanje vsebine, organiziranosti in normativne urejenosti sistema informiranja in informacijskih sistemov ter zagotovitev potrebnih pogojev za delovanje informacijske in informativne funkcije, pri tem pa naj sami aktivno sodelujejo;
- podprejo prizadevanja za tehnološko posodobitev informacijskih sistemov oziroma družbenega sistema informiranja, hkrati pa zahtevajo vsebinsko in organizacijsko povezanost informacijskih služb ter služb za informiranje in samoupravljanje v ozdih ter ustrezno dostopnost podatkov in informacij iz računalniško podprtih informacijskih sistemov;
- še bolj sodelujejo z novinarji in organizatorji obveščanja v ozdih tako pri razvijanju sistema informiranja kot tudi pri uveljavljanju in razlaganju lastnih stališč in aktivnosti (informiranje, usposabljanje, pomoč in zaščita);
- vodstva ZSS na vseh ravneh tudi sama nastopajo kot pomemben vir širših družbenoekonomskih informacij za delavce v ozdih.

Predsedstvo naroča Odboru za obveščanje in politično propagando, da naj za uresničevanje teh stališč in obeh zakonov s tega področja sindikalnim organizacijam in aktivistom ter organizatorjem informiranja v ozdih svetuje in pomaga pri konkretnih aktivnostih v ozdih in občinah.

OBISKALI SMO DELOVNO ENOTO NOVA GORICA

PRVI VTIS, KI SEM GA DOBIL OB OBISKU NA DELOVNI ENOTI NOVA GORICA, JE BIL, DA JE SKLADIŠČE ENOTE ZAVOLJO IZREDNE UTESNJENOSTI BOLJ PODOBNO VEČJEMU DVORIŠČU KOT PA SKLADIŠČU ENE OD ENOT V OKVIRU TOZD PRIPRAVA ODPADNIH SUROVIN. TISTI DAN JE TUDI MOČNO DEŽEVALO IN POGOJI DELA SO BILI VSE PREJ KOT ZADOVOLJIVI. VEČ O ENOTI IN O PROBLEMIH, S KATERIMI SE SREČUJEJO PRI VSAKDANJEM DELU, SEM ZVEDEL IZ POGOVORA Z VODJO ENOTE LUCIJANOM MARUSSIGOM TER Z DELAVCI SAMIMI.

„Vključno s skladišči v Tolminu in Ajdovščini nas je na enoti zaposlenih 22 delavcev, vsi smo domačini. Socialna sestava delavcev je zelo raznolika, v glavnem pa so to pol kmetje in pol delavci,“ je začel najin pogovor vodja enote tovariš Marussig.

„Za tak obseg predelave in dela nasploh nas je nesporno premalo. Po planu bi morali v letošnjem letu zaposliti še dva delavca, a kaj, ko pa je bilo že nekaj objav za prosta dela strojnika in rezilca neuspešnih. Pri nas je velik problem pridobiti strokovno usposobljenega delavca, ki bi se z vso zavzetostjo spoprijel z delom. Morda nam bo v kratkem času le naklonjena sreča in nam bo uspelo dobiti dob-

rega delavca, ki bo voljan kakovostno opravljati to delo.“

Katerega materiala največ zberete oziroma predelate?

„Največ je črne metalurgije, nato papirja, pa stekla, barvnih kovin, nekaj je tu še plastike, gum, tekstilnih krp in drugo. Po planu bi morali letos zbrati oziroma predelati 12.300 ton. Prve tri mesece smo plan 100 % realizirali, proti vsem pričakovanjem sta bila meseca januar in februar količinsko izredna, celo poslovno boljša kot v istem obdobju lani. Pri samih poslovnih rezultatih pa bi rad opozoril na nekaj, kar opažam zadnje čase in kar se verjetno dogaja tudi drugod.

Pri določenih dobaviteljih se količina odpadkov zma-

Sedež DE Nova Gorica je v središču mesta

njuje. To pa si lahko razlagam s tem, da se naši dobavitelji vse bolj zavedajo, da je material vse dražji, da zavržejo kot odpadke res samo tisto, česar ne morejo več uporabiti, izkoristek je zato večji, nekateri tako imenovani „zgubaši“ pa tudi manj proizvajajo in zato je odpadkov manj. Taka tipična primera na našem območju sta: VOZILA iz Nove Gorice in FRUCTAL iz Ajdovščine. Od slednjega smo pred leti dobivali od 1300 do 1400 ton stekla letno, danes pa manj kot 1000 ton. Skratka, vsi iščejo v teh gospodarskih raz-

merah rezerve vsepovsod. Sicer pa so naši največji dobavitelji — tu mislim količinsko: Fructal iz Ajdovščine, Tovarna poljedelskega orodja Batuje ter Iskra iz Nove Gorice; no, tu so še manjša podjetja in zasebni obrtniki. Naše območje sega od Bovca pa do Komna na Krasu.“

Glede na to, da imate lokacijo v obmejnem pasu, prav na robu italijanske meje, kakšno pa je sodelovanje s sosedi, bodisi direktno ali indirektno?

„Izhajajoč iz same dejavnosti zbiranja in predelave odpadkov, je meja v tem

Le s skrajnimi napori se prebiješ do strojne opreme

Med slabe pogoje dela sodi tudi blaten teren

pogledu zaprta. Carinski predpisi so pač takšni, da dejanske izmenjave ni, izvažamo pač kot vse druge enote v okviru naše delovne organizacije. Kakšnih privilegij zaradi obmejne lokacije nimamo."

Analize kažejo, da so vaši poslovni rezultati že vrsto let nadpovprečni. Kako vam to uspeva?

„Ne vem, če sem poklican zato, da bi hvalil svojo enoto. Dejstvo pa je, da zelo dobro posluujemo. Že sam podatek, da smo lani naredili v povprečju 611 ton na posameznika, kaže na našo visoko produktivnost v okviru temeljne organizacije. Sami ste se lahko prepričali o tem, da smo prostorsko zelo utesnjeni. Naše skladišče meri okoli 1800 kvadratnih metrov površine. V tej kletki, če smem imenovati naše skladišče, predelamo letno okoli 14.000 ton (vključno z materialom, ki ga pripeljemo iz Tolmina in Ajdovščine). Niti v sanjah si ne smemo privoščiti, da bi material dalj časa čakal na predelavo ali odvoz. V tem primeru bi si naredili tako ozko grlo, ki ga lep čas ne bi odmašili. Lokacija je sicer posrečena, je sredi mesta, zelo primerna za droben odkup, ki ga je precej. Ponavljam, da je skladišče za take količine materiala, ki ga pripeljemo od vsepovsod, odločno premajhno.

V najemu imamo tudi okoli 700 kvadratnih metrov zemljišča ob železnici, kjer je nakladalna rampa, od koder gredo povprečno na

dan 2 do 3 vagoni pripravljenega materiala v železarne in livarne.

Pri nas delo ni strogo ločeno, vsi delajo vse. Prav zaradi večkratnega razporejanja pride med delavci do negodovanj in nestrpnosti, ob že tako slabih pogojih dela."

Kakšna pa je tehnična opremljenost na vaši enoti?

„Tudi s tem se ne moremo ravno pohvaliti. To se je pokazalo še posebno v zadnjih šestih mesecih, ko je bil 12 let star kamion v generalnem popravilu. Izpad enega samega vozila nam lahko povzroči veliko težav. Naj povem, da imamo 5 kamionov, 3 samonakladalce in 2 kiperja z nakladalnikom. Izpadi so zaradi stalnih okvar skoraj vsakdanja stvar, to pa lahko postavi ves dnevni plan na glavo. Torej, potrebovali bi vsaj še en kamion. Na skladišču imamo še dva nakladalca, stiskalnico RIKO za papir ter za železo. Sigurno bi potrebovali še kakšen stroj, potem bi se zastavljalo vprašanje, kam z njim, prostora na skladišču ni." Glede na vso to utesnjenost in na težke pogoje dela — kakšni pa so medsebojni odnosi med delavci enote? „Prej sem že omenil, da je produktivnost naših delavcev zelo dobra, delavci so delavni, zavedni, pridni, Gre za preproste ljudi, ki se razlikujejo med seboj po interesih. Vendar pa je treba vzrok za slabše medsebojne odnose in odnose do vodstva iskati, vsaj tako je moje mnenje, v slabih delovnih pogojih. Nič kolikokrat sem že danes omenil utesnjenost, tu pa so še prisotni dež, mraz in burja, ki pozimi brije tudi po 100 kilometrov na uro. Glede na tako majhen prostor si ne moreš privoščiti, da bi ob zelo slabem vremenu počakal kakšen dan z odpremo materiala, temveč ga morajo sproti pripraviti za transport. To je nuja, ob tem pa räs tarejo še plan-

ske obveznosti. Prav v tem vidim vzroke nezadovoljstva in občasnih nerazpoloženj. Kot že rečno, rak rana je tudi premajhno število delavcev, in to takšnih, ki bi se zavedali svoje delovne obveznosti. Priznati pa moram, da so naši delavci predani Dinosu, veliko med njimi je takšnih, ki združujejo delo v naši delovni organizaciji okoli 20 let.

Gre torej za občutljivost posameznikov, za nestrpnost, za nerazpoloženja. Vsi mislijo, da mora vsakodnevne težave vedno reševati nekdo od zgoraj. Kot skupina ljudi so zelo udarni, za skupne cilje stopijo skupaj in se zanje tudi borijo.

Najbolje, če njih sami povprašate kaj več o tem."

To je bil tudi moj namen, da delavce same povprašam, o delu in medsebojnih odnosih na enoti.

IVAN HUMAR — vodja skladišča in pomočnik vodje enote

Pogoji dela so zares težki, zadeve rešujemo na razno razne načine, vendar vsemu ne moremo vedno zadostiti. Primanjkuje nam kamionov, da ne govorim o pomanjkanju prostora na skladišču. Glede odnosov pa le to, da se le-ti spreminjajo iz dneva v dan, za slabimi pridejo dobri in obratno. Konec koncev pa se vse tako uredi, da je za vse prav.

ALOJZ PAULIN — rezilec Z delovnimi pogoji nikakor ne morem biti zadovoljen, teren je slab, malo imamo prostora za manipuliranje. Medsebojni odnosi med delavci so kar v redu, do vodilnih pa ne vedno najbolj-

ši. Nestrpnost vlada predvsem zaradi blata, slabega vremena, stroji so dotrajani, pa tudi organizacija dela bi bila lahko boljša. Najbolj smo jezni takrat, ko moramo delati v močni burji, mrazu in dežju. To po mojem povečuje nezadovoljstvo.

IVAN KONJEDIC — strojnik, pri Dinosu zaposlen že 22 let

Kaj bi rekel, stvari se iz dneva v dan spreminjajo. Jaz sem še na dobrem, ker delam v glavnem pod streho, za moje sodelavce na odprtem pa je težje. Menim, da do hujših medsebojnih pretresov ni nikoli prišlo. Zavedamo se, da so naše vsakomesečne kuverte s plačami odvisne le od našega dela. Človek je takrat bolj sitem, ko mora v dežju delati pod milim nebom.

DRAGUTIN GRUJIĆ — strojnik

Kakšnih posebnih pripomb nimam in se pridružujem mnenjem sodelavcev, s katerimi se dobro razumem. Medsebojni odnosi so verjetno taki kot v večini organizacij: enkrat slabi, drugič pa dobri. Takšno je pač življenje.

MARJAN LAH — šofer ter predsednik IO sindikata DE Nova Gorica

Že vrsto let se govori o slabih medsebojnih odnosih na naši enoti. Delno smo na naših sestankih stvari že uredili oziroma razčistili. Vendar pa znova in znova vlada prepričanje, da botrujejo slabšim medsebojnim odnosom predvsem slabi

delovni pogoji od prostorske utesnjenosti, skromne opremljenosti ter delo v slabih vremenskih razmerah. Pa tudi premalo nas je, saj mora v večini primerov en delavec dnevno opravljati tudi po deset del. Če bi nam uspelo zaposliti 2 do 3 nove delavce, potem sem prepričan, da bi se marsikaj uredilo. Povsem razumem vodjo naše enote, priganja nas zato, da uspemo uresničiti zadane planske cilje. Včasih gre tudi za pretirano nestrpnost in slabo razpoloženje.

Za konec smo povprašali vodjo tovariša Marussiga, katerega se je že prijelo ime „večni pesimist“, da nam spregovori nekaj o načrtih. „Čutim nekakšno krizo, glede dobave materialov v

prihodnje, o čemer sem omenil že na začetku. Konkurenca v tem delu Slovenije je dokaj močna in poslovnemu uspehu botruje lahko le iznajdljivost in osebni stiki. Zaenkrat naša delovna enota pokriva v severno-primorski regiji 3/4 dobaviteljev. Bomo videli, upajmo na najboljše,“ je končal najin pogovor Marussig.

In kakšen komentar bi dali ob koncu tega obiska.

Nobenega dvoma ni, da na Delovni enoti Nova Gorica uspešno poslujejo in zaenkrat ni ovire, da po tej poti ne bi nadaljevali tudi v prihodnje ob delovni zavesti posameznikov. Priznati jim je, da morajo ob skromnih, da ne rečemo slabih, delovnih pogojih nemalokrat vlo-

žiti veliko truda in naporov. Resnici na ljubo pa morajo priznati, da nimajo njihovi tovariši, na primer na Delovni enoti Kočevje ali na Jesenicah nič boljše delovne pogoje pozimi, ko zapade meter snega, ali ko se živo srebro spusti na minus 15 stopinj Celzija.

Kakorkoli že, prepričani smo, da bodo delavci na novogoriški delovni enoti nadaljevali s svojo prizadevnostjo ter dosegali vsaj take, če ne še boljše poslovne rezultate. Nanje pa ne bi smelo vplivati trenutno nerazpoloženje posameznikov, kar je pri današnjem življenjskem utripu že povsem normalna stvar.

Janez Češnovar

ČISTO ČLOVEKOVO OKOLJE — POROK ZA ZDRAVO ŽIVLJENJE

Zdravo naravno okolje je pogoj za obstoj življenja na našem planetu. Kaj je to, danes tako pogosto menja no „naravno okolje“? To je vse, kar nas obdaja: prostor, zrak, voda, gozdovi, gore in polja.

Za nas sta najpomembnejši „prvini“ narave zrak in voda. Vsa živa bitja, ljudje, živali in rastline so usodno odvisna od zadostnih količin čiste, zdrave vode in čistega zraka. Zelo pomemben faktor za zdravo naravno ravnovesje so tudi gozdovi, ki so eden od nenadomestljivih izvorov kisika in izreden regulator vodnega sistema našega planeta. Skratka, brez gozdov bi se težko zamislili življenje na zemlji.

Vse kaže, kot da se človek noče ali ne zna zavedati te svoje usodne povezanosti z naravo. S svojim neprimer-

nim in nenaravnim načinom življenja ter neodgovornim ravnanjem z osnovnimi naravnimi viri si žaga vejo, na kateri sedi. Koliko časa bo ta veja še vzdržala?

Tudi v naši republici smo naravo že precej onesnažili in poškodovali, kar je pravišen izraz za naše početje.

Reke, v katerih smo se še pred nekaj desetletji lahko kopali in se v njih v sili tudi brez škode odžejali, so danes kanali — odvodniki za naše odpadke vseh vrst. Tudi prah smo onesnažili že do take stopnje, da že načenja zdravje ljudi, zlasti naših najmlajših ter tudi starejših in oslabelelih. Še bolj kot ljudje so pa prizadeti naši gozdovi, kajti rastline so na nečistoče v zraku bolj občutljive kot ljudje in živali.

Po grobih ocenah naših gozdarjev je že cca 40 % naših

gozdov načetih in bolj ali manj poškodovanih.

Nanizajmo še nekaj števil, čeprav nam naši današnji informacijski sistemi še ne nudijo točnih podatkov o stopnji onesnaženosti voda in zraka (imisiji) ter podatkov o virih onesnaževanja (emisiji). Vendar pa podamo lahko vsaj grobo oceno o letnih količinah nekaterih škodljivih snovi, ki se zaradi raznih človekovih dejavnosti sproščajo v ozračje in naše vode.

V naši republici spustimo letno v ozračje cca 25.000 ton žveplovega dvokisa (SO_2), 37.000 dušikovih oksidov (NO_x) in cca 14.000 ton saj. Vode pa onesnažimo, kot bi nas v Sloveniji živelo 8 milijonov (v vode spustimo letno cca 8.000.000 tako imenovanih populacijskih enot onesnaženosti).

Trdnih komunalnih odpadkov moramo „pospraviti“ cca 500.000 ton letno, industrijskih in ostalih odpadkov pa kar 4.500.000 ton. In kdo največ prispeva k onesnaževanju?

Glavni delež onesnaževanja voda dajejo proizvodne dejavnosti (cca 3/4) in manjši delež komunalne odplake (cca 1/4), ki so v večini razgradljive in manj nevarne.

Pri onesnaževanju zraka so viri onesnaževanja bolj enakovredno razporejeni. Proizvodne dejavnosti pošiljajo v ozračje približno 1/2 vseh škodljivih snovi, promet, ogrevanje in druge individualne dejavnosti pa drugo polovico.

Če primerjamo težko škodljivost onesnaževanja vode in zraka, je po mnenju strokovnjakov v sedanjem času onesnaženje zraka nevar-

nejše od onesnaženja vode. Naj omenimo še onesnaževanje narave z različnimi trdnimi odpadki po naših naseljih, gozdovih in ob rekah. Tudi to nam ni v posebno čast, čeprav nas zdravstveno ne ogroža, pač pa kazi estetsko podobo narave.

VLOGA IN POMEN DEJAVNOSTI NAŠE DO ZA VARSTVO OKOLJA

Vloga in pomen dejavnosti naše DO za varstvo okolja. Dejavnost naše delovne organizacije je že v svojem bistvu pozitivno usmerjena k varovanju naravnega okolja. Z zbiranjem sekundarnih surovin vseh vrst štedimo naravne surovinske vire in tudi energijo, saj je poraba le-te za predelavo sekundarnih surovin v končne izdelke znatno manjša od porabe energije predelave primarnih surovin npr. rude do končnega izdelka.

Posebno pomembno za varstvo narave je zbiranje odpadnega papirja. V tem primeru poleg energije prihranimo še tisoče kubičnih metrov lesa in s tem ohranjamo v rasti velike površine gozdov, ki so bistveni element stabilnosti narave. Pomembno je tudi zbiranje trdnih koristnih odpadkov, saj bi se sicer marsikatera avtomobilska školjka, odsluženi štedilnik in podobno znašel nekje na robu gozda in kazil lepo podobo narave.

To je lepša podoba naše dejavnosti, ki ima žal, tudi nekaj manjših temnih lis, katere bomo morali postopoma odpraviti.

V zvezi z našo dejavnostjo se občasno pojavljajo odpadki, s katerimi ob nepazljivem ravnanju lahko onesnažimo tla in posredno tudi podtalnico in vodotoke.

Premalo smo pazljivi pri uporabi olj vseh vrst. Naši stroji, ki uporabljajo kot delovni medij hidravlična olja, vse preveč „puščajo“, kar tudi z ekonomskega vidika ni dobro.

Večjo pozornost bomo morali posvetiti masnim odpadkom, katere bomo morali skladiščiti na nepropustne vodotesne ploščadi z vgrajenimi oljnimi lovci. Izrabljena hidravlična in motorna olja bomo zbirali in jih oddajali tja, kjer smo jih kupili, tj. k Petrolu. K temu nas zavezujejo zakonski predpisi.

Ostanke akumulatorske kisline tudi ne sodijo kamorkoli. Morali jih bomo prestrčiti, nevtralizirati in tako napraviti manj škodljive.

Občasne probleme imamo tudi z razno embalažo, v kateri so se nahajale škodljive snovi. Dobavitelji te embalaže često tudi „pozabijo“ manjše količine škodljivih ali celo strupenih snovi v sodi, vrečah in nam s tem povzročajo nemalo težav.

Poslej bomo morali biti previdnejši pri nakupu odpadne embalaže. Od dobaviteljev bomo zahtevali določen red in disciplino ter zagotovilo, da je embalaža res popolnoma izpraznjena, po potrebi pa tudi oplaknjena in razstrupljena ter za predelavo nenevarna. To smo dolžni ne samo zaradi varstva narave, ampak tudi zaradi čuvanja zdravja naših delavcev, ki to embalažo pripravljajo za predelavo in odpremo.

Ob koncu pa lahko še zapišemo, da se že „lepše“ vedemo glede varstva zraka. Ne kurimo več kabljev in raznih gorljivih delov, avtomobilskih karoserij, kot smo sicer to delali pred leti. Strupene snovi, ki se ob takih ognjih sproščajo v ozračje, so v resnici zelo strupene in ostri nastopi pristojnih inšpektorjev niso bili zaman.

Anton Urbanc

PREDSTAVLJAMO VAM ...

SREČKO BRUS — vodja področja tehnološkega razvoja

Razvoj gospodarske delovne organizacije si ne moremo misliti brez strokovno usposobljenih delavcev s področja tehnološkega razvoja. To področje je organizirano tudi v naših strokovnih službah. Delavski svet delovne skupnosti je ob koncu prejšnjega leta za vodjo tega področja na podlagi razpisa imenoval Srečka Brusa, diplomiranega inženirja kemijske tehnologije, doma iz Zajelš, Dol pri Ljubljani. Tovariš Brus ima skoraj 22 let delovnih izkušenj v stroki. Najprej se je zaposlil v Tovarni elektroporcelana v Izlakah. Po opravljeni diplomski in kasnejši specializaciji na Poljskem je v omenjeni tovarni prevzel mesto vodje razvojno tehnološke službe.

Leta 1974 se je zaposlil v Republiškem sekretariatu za urbanizem kot strokovni sodelavec za področje ravnanja z odpadki. Po ustanovitvi Republiškega komiteja za varstvo okolja ga je Izvršni svet Slovenije leta 1975 imenoval za svetovalca predsednika, leto kasneje pa za republiškega podsekretarja v komiteju. To funkcijo je opravljal vse do prihoda v našo delovno organizacijo.

Dejavnost in razvoj naše delovne organizacije mu je bila skozi delo na republiškem komiteju dokaj poznana, saj je področje dejavnosti sekundarnih suro-

vin spremljal vse od leta 1974. Pri pripravi koncepcije aktivnega varovanja okolja, ki se je pred leti oblikovala in tudi uveljavila, je tesno sodeloval s predstavniki Dinosa. To sodelovanje je dajalo vse večji poudarek gospodarjenju z odpadki s surovinsko-energetskega vidika v smislu njihovega čim večjega vračanja v proizvodne procese. Zaposlitev v Dinosu pomeni za tovariša Brusa pravzaprav le nadaljevanje dela na enem izmed področij, na katerih je vrsto let deloval v državni upravi.

Zanimalo me je, kako si kot vodja tako pomembnega področja, kot je tehnološki razvoj, zamišlja nadaljnje delo tega področja.

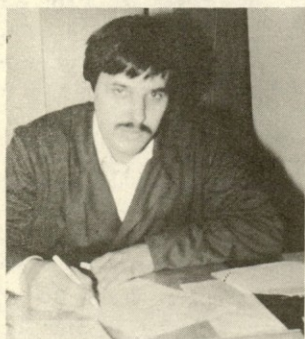
Tako je je razmišljal:

„Pred nami so zelo zahtevne naloge in od uresničevanja teh nalog je v veliki meri odvisen nadaljnji razvoj delovne organizacije. V smislu osvajanja novih področij je bilo zastavljenih, pa tudi izvedenih, že vrsto aktivnosti oziroma nalog: od razvoja sistema zajemanja odpadnega stekla v sodobne zbiralnike, do reciklaže posebnih odpadkov, ki vsebujejo nevarne snovi, kot so galvanski mulji, odpadna topila, fotokemijski odpadki, odpadne baterije in podobno. Te vrste odpadkov predstavljajo velik ekološki problem, reciklaža pa je tehnološko zahtevna glede na njihovo heterogenost in vsebnost nevarnih snovi. V veliki meri se bomo delavci področja angažirali za reševanje problematike čistega ekološkega okolja.

Ker pa je temeljni imperativ naše delovne organizacije na področju reciklaže dosegati tehnološko raven in držati korak z razvojem v razvitejšem svetu zaradi vključene-

vanja v širši tudi mednarodni prostor, bo naše področje zasledovalo ta razvoj, zavedajoč se svoje funkcije in odgovornosti. V sodelovanju s področjem trženja bo proučevalo tudi možnosti zajemanja novih vrst uporabnih odpadkov in proizvodnih ostankov ter možnosti in zahteve v zvezi s plasmajem sekundarnih surovin pri uporabnikih v industriji. Pri razvijanju nove reciklažne tehnologije bo sodelovalo z zunanjimi strokovnimi institucijami, v povezavi s projektantskimi organizacijami pa bo pripravljalo investicijsko-tehnično dokumentacijo za izvajanje lastnih investicij. Med drugim bo naše področje sodelovalo pri izvajanju investicijskih gradenj, prav tako pa tudi s tehnološkimi službami v naših TOZD pri zagonu obratov in naprav v fazi poskusne proizvodnje ter pri tehnično-tehnoloških izboljšavah v obstoječi in prihodnji proizvodnji."

Jože LINDAV — samostojni tehnolog projektant

Od 15. januarja tega leta je tehnični sektor, ki organizacijsko deluje v okviru Predelovalnega centra Ljubljana, močnejši še za enega strokovnjaka. Na dela in naloge samostojnega tehnologa projektanta je bil namreč razporejen Jože LINDAV, 32-letni diplomirani inženir strojništva. Ta, sicer mladi strokovnjak ima 6 let delovnih izkušenj. Pred zaposlitvijo v naši delovni organizaciji je združeval delo v kranjski ISKRI — Tele-

matiki kot strokovni sodelavec — tehnolog pri montaži telefonskih central in izdelavi montažnega materiala ter delovnih pripomočkov in uvajanju normiranja za posamezne faze montaže. Zatem je bil zaposlen 9 mesecev na Carinarnici v Ljubljani kot carinski inšpektor. Kaj kmalu si je ponovno zaželel iti nazaj v stroko in zato je vložil prošnjo za sklenitev delovnega razmerja, na podlagi objave v časopisu, v naši delovni organizaciji.

Jože pravi takole o svojem novem delu:

„Delo, ki me čaka v začetnih fazah, bo sodelovanje s projektantskimi organizacijami pri izdelavi idejnih projektov in postavljanju najoptimalnejših tehnoloških postopkov za posamezne faze predelave koristnih odpadkov, ki jih zbiramo. Pri tem bo potrebno vzpostavljati čimveč dobrih stikov z imetniki teh odpadkov, prav tako pa tudi s porabniki oziroma kupci sekundarnih surovin. Poudarek bo na takšnih tehnologijah, ki bodo omogočale čim kakovostnejšo predpripravo koristnih odpadkov že na samih izvorih, zaradi česar bo treba kasneje vložiti manj časa in energije za dokončno predelavo v sekundarne surovine, ki jih bomo ponudili tržišču. Poleg tega bomo skupaj s področjem tehnološkega razvoja skušali izdelati in 'spraviti' v življenje projekte za predelavo takih koristnih odpadkov, ki se še ne zbirajo organizirano oziroma jih puščamo kot primesi pri ostalih sekundarnih surovinah."

Toliko je povedal o svojem delu. Sicer pa se rad pohvali, da se v prostem času ljubiteljsko ukvarja s filatelijo, fotografijo, rad pa prebere tudi dobro knjigo.

Matko ZADRAVEC — vodja Delovne enote Murska Sobota

Delavci Delovne enote Murska Sobota so s 1. aprilom tega leta dobili novega vodjo enote Matka Zadravca. Omenjena dela in naloge je prevzel od Petra Uršiča, ki je ta posel opravljal več kot leto dni kot vršilec dolžnosti. Matko Zadavec je po poklicu ekonomist, pred prihodom v Dinos pa je bil zaposlen v DO Agroservis v Murski Soboti. V tej delovni organizaciji je opravljal dela in naloge vodje komercialnega sektorja. Je tudi družbenopolitično aktiven, saj je opravljal več funkcij v osnovni organizaciji sindikata, v občinskem sindikalnem svetu in kot delegat zbora združenega dela, nazadnje pa je bil sekretar OO ZK v DO Agroservis.

Ko sem ga pobaral, da bi mi povedal nekaj o tem, kaj

pričakuje oziroma kaj načrtuje pri svojem delu, je le na kratko pojasnil naslednje:

„V Dinosu sem komaj 14 dni in težko mi je v tem trenutku spregovoriti kaj več, ker se ob pomoči vodje DE Maribor tov. Kušarja tako rekoč uvajam. V glavnem si bom prizadeval, da bi skupno s sodelavci na enoti izboljšali poslovanje, dvignili ekonomičnost in produktivnost na zavidljivo raven, torej na raven delovnih enot, ki dobro poslujejo. To pa bo moč doseči le z dobro organizacijo dela, delovno disciplino, z boljšo kulturo dela in s kakovostno predelavo. Upam, da nam bo to z dobro voljo in prizadevnostjo vseh tudi uspelo. Prepričan sem, da bom o delu lahko kaj več povedal čez nekaj mesecev, ko bo delo steklo."

Vsem trem delavcem, od katerih bo vsak na svoj način lahko veliko prispeval k nadaljnjemu razvoju naše delovne organizacije, želimo čimveč poslovnih in delovnih uspehov in da bi se med nami dobro počutili.

Janez Češnovar

40. JUBILEJ DINOSA

*V predmestju Celja eno podjetje živi,
štiriinštirideset članska družina smo mi,
naziv „DINOS“ se na stenah stavbe blešči,
kar naj bi pomenilo, da živimo tudi mi.*

*Letos praznujemo štirideset let,
v tem obdobju smo naredili velik dekret,
planske naloge imamo velike
vendar jih reševati znamo do pike.*

*Zraven dograjujemo še terminal,
kjer naj bi proizvajali že pripravljeni material,
kateri se stekal v ŽELEZARNE bi vse,
tako postanemo industrija skoraj za vse.*

*Proizvodnja naša zelo pestra je,
borimo se s kovinami od A do Ž,
tudi papir v promet nam gre,
tako da nas poznajo papirnice vse.*

*Vsak dan se borimo za mesečni plan
in vsi si želimo, da lepše bo nam,
če nam kaj ponagaja in v redu ne gre,
se zberemo skupaj in spet dobro je vse.*

Celjanka

NAPREDEK PRI VAROVANJU NAŠE IMOVINE

Trend kriminalnih dejanj, kot so kraje, je v porastu. Vedno več jih je na naših skladiščih, saj je življenjski standard v upadanju in so naši koristni odpadki zelo primerni za tatvine. Vsi vemo, da odpadni materiali nimajo oznak, zato jih takoj naslednji dan lahko ponovno prodaš nazaj.

Da bi to preprečili, smo deset od 37 organizacijskih enot zavarovali s fizičnim varovanjem z delavci DO, ki to opravljajo: Varnost, Bodočnost.

Analize so pokazale, da v določenih primerih tako varovanja ni ustrezno iz naslednjih razlogov:

- problematika, pogojena od človeških faktorjev izvajalca varovanja, kot razne tatvine, neopravljanje delovnih nalogov
- posledica so tatvine;

neopravljanje delovnih nalogov – posledica so tatvine med enim in drugim obhodom ipd.,

- finančno predstavlja fizično varovanje za DO Dinos toliko kot cca 10 % ustvarjene akumulacije v letu 1985. V letu 1986 znaša predračun 10,000.000 din na organizacijsko enoto, kar je po evropskih merilih več kot 3 % vrednosti varovanih materialov.

Zaradi visoke cene tudi nimamo varovanih ostalih

organizacijskih enot, ki pa jih moramo po konceptu družbene samozaščite oziroma po odločitvi Komiteja za SLO in DS na nek način zaščititi.

Vsi ti razlogi so nas pripekljali do odločitve, da začnemo uvajati na enotah sistem tehnične zaščite in s tem zmanjšamo stroške in istočasno povečamo varnost na vseh organizacijskih enotah na določeno raven. Zato bomo na določenih enotah s pravilno kombinacijo raznih sistemov zaščite moderne zavarovali objekte.

Sistemi tehnične zaščite so že instalirani:

- na predelovalnem centru v Ljubljani,

– v Novem mestu. Črnomlju, Sevnici, Ptuj, Kopru, Titovem Velenju, Murski Soboti in Lendavi.

Vsi sistemi bodo usposobljeni in spuščeni v pogon ter testirani do začetka dopustov. V tem času se moramo s PTT dogovoriti za prenos preko njihovih linij do PM.

Kjer ni TZS sistema preko PTT, bo instalirana sirena in utripajoča luč ter preko varnostnika okoliša PM obveščeni sosede oziroma sosednje DO. Več o samem varovanju pa bomo napisali v eni od naslednjih števil glasila.

Franc Gogala

NAŠI DELEGATI IN DELEGACIJE V ŠTIRILETNEM MANDATNEM OBDOBJU

Pred dobrim mesecem smo delavci v združenem delu volili svoje delegate v zbor združenega dela družbenopolitičnih skupnosti ter v delegacije samoupravnih interesnih skupnosti.

Volitve smo imeli v petih delovnih okoljih, in sicer: PC Ljubljana, TO Ljubljana, DSSS Ljubljana, DE Maribor in DE Celje, v ostalih enotah pa zaradi manjšega števila delavcev (manj kot 30) tvorijo delegacije tako za zbor združenega dela kot za SIS.

V naslednjih štirih letih bodo naši delegati v zborih združenega dela tile:

PC Ljubljana:

vodja delegacije: Janko Korene, ml., namestnik vodje: Vahid Kurtović, člani: Antun Badjari, Hasib Blažević, Slavko Hočevar, Zdenka Cafuta in Zdravko Trček.

DE Maribor:

Vodja delegacije: Jelka Re-

pušič, namestnik vodje: Ivan Beranič, člani: Irena Brglez, Alojz Kajbič, Josip Kivač, Bogomir Krel in Anton Marčič.

DE Celje:

vodja delegacije: Franc Čakš, namestnik vodje: Rajko Tacer, člani: Franc Čokelc, Bojan Kranjc, Ivan Mikša, Ludvik Mlinar, Marjan Polutnik.

TO Ljubljana:

vodja delegacije: Ana Janič, namestnik vodje: Marjan Šivic, člani: Jožica Jarc, Ivo Prpič, Terezija Kurent, Jože Šporar in Zdene Zalar.

Delovna skupnost skupnih služb:

vodja delegacije: Andrej Viršček, namestnik vodje: Sonja Ilić, člani: Franc Gogala, Janja Hribar, Serafina Krassnig, Janez Paternoster, Breda Ribarič.

Samoupravne interesne skupnosti

PC Ljubljana, TO Ljubljana in DSSS

1. Skupna združena delegacija v skupščino SIS za socialno varstvo, pokojninsko invalidsko zavarovanje in za zaposlovanje – vodja delegacije: Janko Korene, st.; namestnik vodje: Tatjana Bulc; člani: Milena Adlešič, Milka Arko, Fani Bukva, Marija Humar, Štefan Košak, Zdenka Lindič, Jože Potokar in Tatjana Šum.

2. Skupna združena delegacija v skupščino SIS vzgoje in izobraževanja, za kulturo, telesno kulturo, raziskovanje in zdravstvo – vodja delegacije: Olga Mitrovič; namestnik vodje: Vera Sokač; člani: Boris Golc,

Boro Jovančević, Lepa Jovanovska, Zdenka Kovač, Majda Nakrst, Vida Polak, Marija Rozina in Djuro Vojin.

DE Maribor:

Splošna delegacija v skupščino vseh SIS – vodja delegacije: Drago Kvas; namestnik vodje: Franc Šenčvet; člani: Nežka Bizjak, Ivan Horvat, Stanislav Krebs, Tatjana Krel, Anton Leber, Franc Maruško, Jožica Poš, Janez Pušenjak.

DE Celje:

Splošna delegacija v skupščino vseh SIS – vodja delegacije: Cvetka Gaši; namestnik vodje: Mehmed Berišaj; člani: Anton Dečko, Ivan Vrhovec, Ludvik Goleš, Jože Jesenko, Dobrovoje Krstić, Jože Panter, Nevenka Terčič in Rajko Zdravcevec.

AKCIJA NAD PRIČAKOVANJI

V mesecu marcu smo povabili predstavnike razrednih skupnosti in mentorje iz osnovne šole dr. Vito Kraigher na naš predelovalni center v Ljubljani. Po ogledu centra in predstavitvi naše DO je stekel razgovor o zbiranju koristnih odpadkov.

V zelo zanimivem pogovoru so predstavniki šole spregovorili o svojih pogledih na zbiranje uporabnih odpadkov.

Dogovorili smo se, da bomo v mesecu aprilu opravili akcijo zbiranja železa, pločevine, papirja, gum, akumulatorjev, stekla – črepinj in tekstila.

Po širokih in temeljitih pripravah, razgovorih na razrednih urah, roditeljskih sestankih so se odločili, da bo akcija 14. aprila tega leta.

Pripravili so letake, panoje, s katerimi so opozorili na zbiranje, o namenu zbiranja in uporabi zbranih surovin.

Vodstvo šole je ta dan namenilo za zbiranje uporabnih odpadkov in čiščenje šolskih prostorov in okolice.

Na dogovorjen dan smo pred šolo postavili osem kontejnerjev z napisi, kaj se bo v njih odlagalo. Pripravili smo tudi tri tehtnice za tehtanje prinesenega blaga. Okoli šole in prostora za zbiranje je zaživel in kontejnerji so se začeli polniti. Posamezni razredi so napolnili tudi po tri kontejnerje, zato naš voznik ni zmogel vsega odpeljati in so nam iz predelovalnega centra morali poslati še kamione z dvigali, da smo lahko sproti odvažali.

Tako dobro pripravljena akcija je dala tudi temu primerne količine, saj so zbrali 2,5 tone črepinj, 7 ton pločevine in železa, 250 kg akumulatorjev, 2,5 tone gume, 22 ton papirja in 215 kg tekstila.

V akciji je sodelovalo 700 učencev in če podelimo zbrano količino s sodelujočimi, ugotovimo, da je prinesel vsak učenec 48 kg, kar pa je za enodnevno akcijo zelo dober – odličen rezultat.

Naj omenimo, da je osnovna šola dr. Vita Kraigherja v vsem šolskem letu 1984/85 zbrala skupaj 22.000 kg..

Razredne skupnosti so za omenjene uporabne odpadke

Živ žav med akcijo na OŠ Vita Kraigherja

prejele skoraj 800.000 din, s temi sredstvi pa se bodo odpravili na izlete.

Pri tem bi omenili, da je bilo v času trajanja akcije razpoloženje otrok zelo prijetno; poškodb pri akciji, kjer je bilo vključeno tudi zbiranje stekla – črepinj, razen manjših prask, ni bilo.

Z vodstvom šole smo se dogovorili, da bomo izvedli med tem šolskim letom še eno akcijo, saj so prepričani, da bo tudi ta tako uspela.

S predstavniki šole smo analizirali akcijo in prišli do zaključka:

- da je zbiranje več vrst uporabnih odpadkov primerno,
- da naj se akcije izvedejo večkrat letno (do sedaj v praksi samo spomladanska in jesenska),
- da naj razredi zbirajo vsak za sebe, v naslednji fazi pa vsak dijak za sebe,
- da je pri izvedbi take akcije potrebno pripraviti program, ki omogoča nemoteno delu učencev pri pouku in da ne angažira preveč Dinosovih osnovnih sredstev.

Andrej Viršček

MLADINCI DINOSA OBISKALI KAMNIŠKI ZAVOD

Mladinci Dinsa smo v svoj letošnji program uvrstili tudi obisk in ogled Zavoda za usposabljanje invalidne mladine v Kamniku. Mnogi že veste, da naša delovna organizacija že nekaj mesecev sodeluje s tem zavodom, v začetku leta pa je celo prevzela pokroviteljstvo nad njim. Gojenci zavoda so nas izredno pristrčno sprejeli. Najprej nas je pozdravil direktor zavoda Jože Prašnikar, ki se nam je obenem zahvalil za vso dosedanje pomoč, ki jo je Dinos nudil v zadnjem letu. Zaželel nam je, da bi se to sodelovanje ohranilo. Nato nam je psihologinja zavoda orisala razvoj zavoda ter opisala življenje gojencev v domu. Tudi predstavniki mladinske organizacije so nam na kratko opisali svoje delo. Ob tem smo dobili občutek, da so gojenci

dokaj zaposleni, bodisi pri pouku v učilnicah, v telovadnici ali pa pri delu v okviru interesnih dejavnosti. Ogledali smo si tudi prostore, kjer živijo in delajo. Po sproščenem pogovoru z mladimi gojenci zavoda so nam le-ti zapeli in recitali nekaj pesmi. Še posebno pa smo bili navdušeni nad njihovimi risbami na stenah in sklenili smo, da bomo v prihodnje pripravili razstavo njihovih del. Čas našega obiska v zavodu je kaj kmalu potekel, ob koncu pa smo se dogovorili, da to srečanje nikakor ni bilo zadnje in da bomo v prihodnje tesno sodelovali na vseh področjih, kjer delujejo mladinske organizacije.

Ignac Heric

LETETI KOT PTICA

POSAMEZNI NAŠI SODELAVCI SE UKVARJAJO Z RAZLIČNIMI „KONJIČKI“, DELUJEJO V RAZLIČNIH KLUBIH, DRUŠTVIH, SO ALPINISTI, ŠPORTNIKI... TAKE PROSTE AKTIVNOSTI SO ZELO ZANIMIVE IN ČE SE Z NJIMI UKVARJAJO NAŠI DELAVCI, JE ZANIMIVO KAJ PREBRATI O NJIH.

Zmajstvo se je pričelo predvsem dokaj nenavadno; projektant pri NASA, ing. Francis Malwin Roggalo je dobil na natečaju za najprikladnejše ateriranje (spuščanje, pristajanje) kapsule vesoljske ladje „Gemini“ na Zemljo prvo nagrado. Namreč, skonstruiral je „padalo“ v obliki grške črke delta. Avstralca Bill Moyes in Bill Bennet pa sta to konstrukcijo oziroma formo priredila za človeka — pod ogrodje zmaja sta z „zajlami“ (pletenicami) fiksno pritrdila triangel — to je trikotnik, s pomočjo katerega pilot-zmajar pravzaprav upravlja zmaja, in to s prenašanjem teže lastnega telesa oziroma s spreminjanjem težišča zmaja.

Človekov pradavni sen, biti svoboden pod nebom kot ptica, je bil uresničen. Zmaji so se po letu 1972 izredno hitro razširili po vsem svetu. Na začetku so prednjačili Američani, tako sta brata Chris in Bob Wills že leta 1973 postavila še za današnje razmere odličen rezultat, to je čas — v zraku sta ostala neprekinjeno 8 ur in pol. To je bilo na Floridi, ki velja poleg Havajev za idealen letalni teren — namreč veter, ki se z morja zaletava v prepadene stene tamkajšnje obale, se strmo dvigne kvišku, tako da zmajar praktično visi na vetru — od tod tudi ameriški izraz za zmajanje — Hang gliding (viseči jadralci). Veter je konstanten, piha 40 km/h. Na

splošno je pri poletih pomembno, da je veter konstanten, nevarni so poleti (kjerkoli že) pred nevihto, kjer se veter spreminja tako po jakosti kot po smeri.

No, tudi v Evropi zmajari niso mirovali, tako se je Madžar Rudi Kishazi pognal z najvišje afriške gore Kilimandžara in preletel v „enem košu“ razdaljo 24 km. Nemec Müller se je pognal z najvišje nemške gore Zugspitze in po dobri uri letenja srečno pristal v dolini; učitelj letenja iz Chamonija, sicer Američan po rodu, Mike Harker, pa je poletel z Japonske Fudjijame. Pa še dva svetovna rekorda — neki Avstrijec je pred kratkim poletel z južnega sedla Mt. Everesta (nad 7000 m), seveda s kisikobombo, Američan Jennifer pa se je spustil z višine 11.000 m, potem ko ga je na tako izredno višino dvignil balon.

Zmaji s pionirskih časov so imeli kot kljuna 90°, se pravi stranski cevi sta se na kljuno stikali pod pravim kotom. Po pionirju, izumitelju Roggalu se tak zmaj imenuje Roggalovo krilo ali standard zmaj. Dršno razmerje (finesa) je znašalo 1 : 4, kar pomeni, da je pri izgubi višine enega metra letel 4 metre daleč, merjeno v brezveterju. Današnji zmaji so mnogo sposobnejši; finesa = 1 : 10 do 1 : 15, poleg tega imajo krilo profilirano, se pravi aerodinamični (vzgonski) profil — kapljo. „Propa-

Človek — ptica pod modrim nebom

dajo“ (v brezveterju) manj kot 1 m/sek (3,6 km/h), kar pomeni, da se z njimi lahko odlično jadra, ne samo v pobočnem vzgorniku (nad oziroma ob hribu), ampak tudi nad ravnino, v toplem, dvigajočem se steburu (termični vzgornik). Poleg tega so današnji, moderni zmaji zgrajeni izredno kompaktno, uporabljeni so najboljši materiali — ogrodje Dur-Al ali Titan-Silicij, jadro je iz sintetične tkanine Dacron, pletenice pa so iz nerjavečega jekla in plastificirane. Ti zmaji prenesejo obremenitev do neverjetnih 7 g (sedemkratni pospešek zemeljske gravitacije). Vsak zmaj mora imeti atest; zmaje testirajo v posebnih vetrovnikih (umetno narejeni vetrni tuneli), kjer pri različnih hitrostih vetra analizirajo deformacije oziroma spremembe konstrukcije, profila krila, pri različnih vpadnih kotih (naklonih) letega. Za testiranje pa se uporabljajo tudi avtomobili, z na streho — „prtlačnik“ vpetimi zmaji, tako da resnično nič ni prepuščeno naključju.

Nevarnost pri letenju — najnevarnejše pri poletih z zmaji oziroma pri poletih s katerokoli letalno napravo —

je prevelik vpadni kot krila ali „prevlečen let“ (nos ali kljun dvignjen previsoko — aerodinamika se spremeni, poruši, za krilom in na vrhu njega se zračne strujnice zvrtnijo (postanejo turbolentne), lahko pride do zastoja v zraku (stall) in kasneje do strmoglavljenja. Zato je nadvse pomembna optimalna letalna hitrost zmaja.

Pri vseh dosedanjih nesrečah na Slovenskem je bila „posredi“ izključno napaka pilota oziroma njegovo precenjevanje lastnih sposobnosti — zmaj ni odpovedal niti v enem primeru; predvsem je pri tem športu pomembno, da pravilno oceniš vremensko situacijo, se pravi, da preceniš, ali je še varno leteti ali ne. Seveda so pa take napake izredno redke, poleg tega so zmaji konstruirani tako, oziroma varni, da „oprostijo“ marsikatero pilotovo napako.

Letalne hitrosti današnjih zmajev se gibljejo od 30 do 110 km/h, teža je 20-40 kg, odvisno od modela. V zadnjem času so postali zelo popularni motorni zmaji (pri nas ga uporablja Dežman iz Naklega). Pred kratkim je s takim zmajem neki Anglež preteletel prekop La Mansh.

Prednost motornih zmajev je v tem, da se lahko starta kar s tal in odpade težka nošnja zmaja na hrib, imajo pa to slabo lastnost, da so precej hrupni (40–50 dB).

Svetovni rekord v dolžini preleta z brez-motornim zmajem znaša preko 400 km. Prirejajo se razna tekmovanja (Kössen, Garmish P.K.), kjer se ocenjuje trajanje poleta, točnost pristanka in prelet določenih kontrolnih točk, označenih na zemlji.

Na zmaja je možno pritrditi variometer (kazalec izgubljene ali pridobljene višine v m/sek), višinomer ali pa števec hitrosti.

Poleg same tehnike vzleta, poleta in pristanka mora pilot (zmajar) „obvladati“ tudi meteorologijo, aerodinamiko, imel pa naj bi tudi nekaj izkušenj iz same gradnje zmajev.

Ko sem pričel izdelovati zmaje (dosedaj sem jih napravil osem), sem namesto dacrona za jadro uporabil kar PVC (1/10 mm) in vse skupaj z neti pritrdil na navadne Al cevi. Kakor je bil videz zmaja ubog, klavrn, sem se pravzaprav ravno s tem „skrpucalom“ naučil leteti in si pridobil marsikatero (tudi bolečo) izkušnjo. S tem polivinilom sem lahko skočil s hriba, s katerega sicer ne bi mogel, ne da bi se poškodoval, in to je bilo čudovito.

Sedaj letam 11 let, trenutno z novozelandskim zmajem „Lancer IV“.

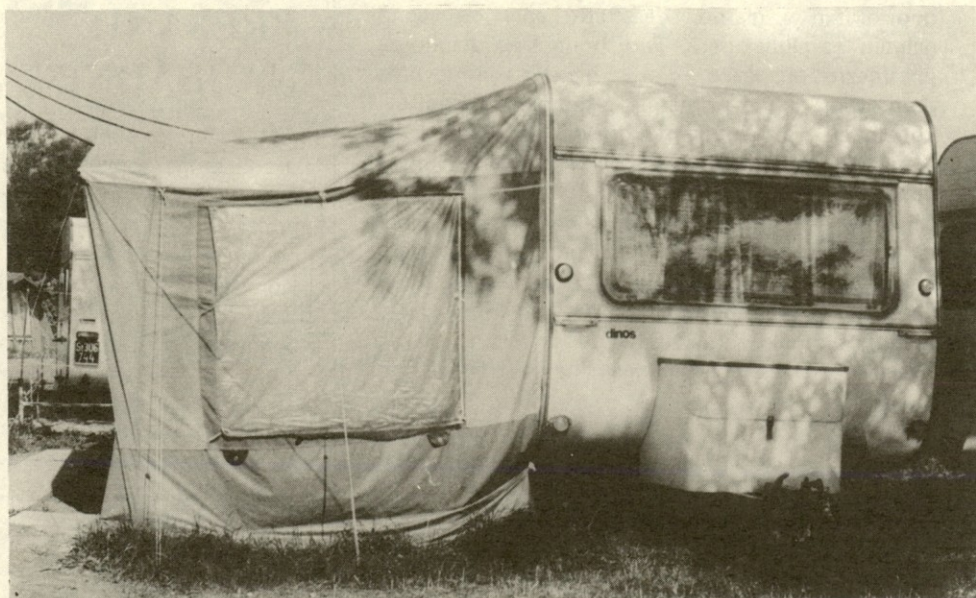
412 x sem poletel s Šmarne gore, preko 30 x z njene sosede Grmade in po večkrat s Krvavca, Stola, Homa, Kališča, Nanosa, Storžič 412 x sem poletel s Šmarne gore, preko 30 x z njene sosede Grmade in po večkrat s Krvavca, Stola, Homa, Kališča, Nanosa, Storžiča, Vitranca, Sv. Lovrenca, Korena, Triglava, Ragne gore, Kobilje glave, Porezna, Slivnice in z večjih kamnolomov – in to v vseh mogočih in nemogočih vetrovih. Največjo višino sem dosegel pri

poletu s Stola, kjer sem nad vasjo Vrba dosegel v termiki 3800 m, najdaljši polet je trajal 6,5 ure in največja dolžina 140 km nad grebeni Karavank.

Idealen teren za učenje letenja je travnata strmina, z naklonom cca 30°. Pri nas, recimo Bloke, Slavkov dom, Logatec. Obvezna je čelada, usnjene rokavice. Višina začetnih poletov znaša od 0,5 m do 10 m in 30 do 150 m dolžine, seveda pod nadzorstvom instruktora.

Predvsem je to lep, zdrav šport, odvija se v naravi, na svežem zraku. Sama nošnja zmaja v hrib je sicer naporna, vendar je tisočkrat poplačana, ko jadraš v sosesčini orlov, gledaš pod seboj planine, reke, jezera... počutiš se svoboden kot ptič, zato „pridruži se kraljestvu ptic tudi ti“!

Dušan Brezovar

Na tej fotografiji je počitniška prikolica v Moravskih toplicah, kjer so prejšnja leta letovali naši delavci. Zaradi premajhnega zanimanja za počitnikovanje v campu Moravskih toplic je Komisija za kulturo, šport in rekreacijo sprejela sklep, da naj se ta prikolica prestavi v Premanturo pri Puli, kamor se je letos naša dopustniška točka preselila iz dosedanje Punta Križe na otoku Cresu. Tako bo v Premanturi v avtocampu Stupica našim dopustnikom na voljo 7 počitniških prikolic, v campu v Vrsarju pa 2 prikolici ter predvidoma dva bivalna počitniška kontejnerja.

Janez Češnovar

STANOVANJSKA KOMISIJA PRED TEŽKO NALOGO

Ni nova ugotovitev, da je vsakoletno dodeljevanje stanovanjskih posojil delavcem zelo nehvaležna naloga. Tega se zavedajo tudi člani naše stanovanjske komisije, ki so pred dnevi po skrajšiturni seji pregledali vseh 77 prošelj, kolikor jih je prispele do 25. marca, to je v roku, ki je bil razpisan v natečaju.

Že uvodoma je predsednica stanovanjske komisije opozorila, da bo delo težko, kajti na razpolago ni dovolj sredstev, da bi lahko zadovoljili vsem željam posilcev.

V letošnjem letu bo na razpolago vsega 78.134.000 din, višina zaprosenih posojil pa znaša 162.090.000 din. Komisija je po razpravi sprejela nekatere usmeritve, ki jih bo upoštevala pri pripravi prioritete liste, in sicer:

1. Prednost se daje prosilcem, ki kupujejo stanovanja. Vsem se odobri zaprosene zneske, če so v okviru pravilnika in družbenega dogovora.
2. Na drugem mestu so novogradnje. Pri vseh prosilcih bodo opravljeni ogledi in bo komisija ugotavljala tudi, če so že odobrene smotrno uporabili.
3. Pri zaprosenih kreditih za adaptacije bodo v prvi vrsti upoštevani tisti, ki prvič zaprosijo za kredite, pri vseh pa bo opravljen ogled.

Stanovanjsko komisijo sedaj čakajo ogledi, ki morajo biti po sklepu te seje opravljeni do konca maja, nato pa bo skladno s pravilnikom in družbenim dogovorom pripravljen predlog prioritete liste posilcev.

Po zapisniku
Janez Češnovar

PREJELI SMO

SMUČARSKA ZVEZA SLOVENIJE
FÉDÉRATION SLOVÈNE DE SKI

DINOS
tov. Dušan Burger
Titova 118
61000 Ljubljana

naš znak
vaš znak
priprava - 8 - 8 - 1986
datum 8. IV. 1986
oznaka:

Spoštovani,

Zahvaljujemo se vaši delovni organizaciji, ki je pod ugodnimi pogoji odkupila 4.720 kg papirja, nagradnih vprašalnikov akcije PODARIM-DOBIM in s tem znatno pripomogla, da akcija PODARIM-DOBIM izkazuje še večji prihodek, prepotraben za financiranje priprav naših alpskih in nordijskih reprezentanc za sezono 1986/87. V tej sezoni se bodo naši reprezentantje morali še kvalitetneje pripravljati, saj je to sezona svetovnih prvenstev.

S športnimi pozdravi,

SMUČARSKA ZVEZA SLOVENIJE

Janez Bukovnik,
generalni sekretar

OH, TI DOPISNIKI!

Uredniški odbor glasila na vsaki seji znova in znova ugotavlja, da nikakor ni moč spodbuditi delavce in upokojece naše delovne organizacije za dopisovanje v glasilo. Večkratni apeli so vedno naleteli na gluha ušesa. Tudi honorarno plačilo za posamezne prispevke — ki se glede na višino brez pretiravanja lahko primerjajo s honorarji časopisov, kot so DELO, Ljubljanski dnevnik in druge revije — ne dajejo zagotovila, da bi se to stanje kmalu obrnilo na boljše.

Da bi vas podrobneje seznanili s honorarji za posamezne zvrsti člankov, objavljamo v tej številki višino avtorskih honorarjev za letošnje leto. Leti pa se vsako leto povečajo za odstotek povečanja osebnih dohodkov v DO DINOS.

Prispevki so razvrščeni v več skupin. Honoriramo jih takole:

	din
A članek, komentar, kozerija, kritika, uvodnik	1.261
B feljton, portret, reportaža, intervju	1.162
C izjava, anketa, poročilo	998
D 1 naslovna fotografija	706
D 2 umetniška fotografija	598
D 3 ostale fotografije	493
grafikon	317
aforizem in enigmat	354

Pod A, B in C je znesek izračunan za 33 vrst tipkanega rokopisa oziroma približno 45 vrst na roko pisanega teksta.

ŽREBANJE NAGRADNEGA KVIZA

Kot kaže, je pobuda, da bi namesto nagradnih križank uvedli druge oblike nagradnih iger, letela v prazno. Nagradnemu kvizu iz prejšnje številke glasila sta se odzvala le dva bralca in še od njiju je le eden bolje rečeno ena vse odgovore pravilno rešila.

Komisija v sestavi: Cveta Meden, Darinka Umek in Janez Češnovar je ugotovila, da je na vsa vprašanja pravilno odgovorila le Lela Laštro, ki prejme nagrado v višini 800 din, druga nagrada pa tako ni podeljena.

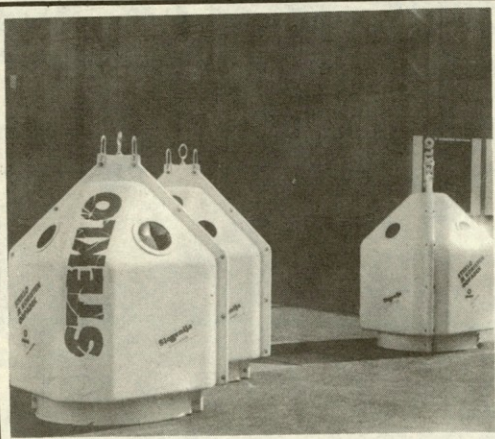
PRAVILNA REŠITEV:

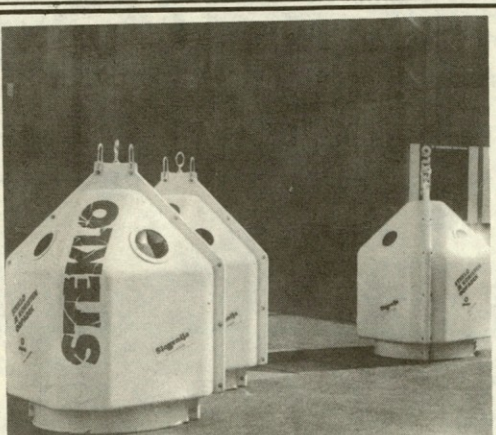
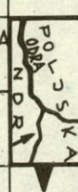
1. c) TEMAFA
2. a) CELJE
3. b) Darja ŽABKAR
4. a) 26. oktober
5. c) dvanaest
6. c) v Ribnici
7. a) B I R
8. b) 17. april

Zaradi praznikov zopet objavljamo nagradno križanko. Vse pravilne rešitve, ki bodo prispele na uredništvo do 10. junija 1986, bomo upoštevali pri žrebanju. Nagradi pa bosta tudi tokrat dve, in sicer prva v višini 800 din in druga 200 din. Tudi tokrat upamo, da bomo prejeli vsaj eno rešitev.

Uredništvo

PRVOMAJSKA NAGRADNA KRIŽANKA

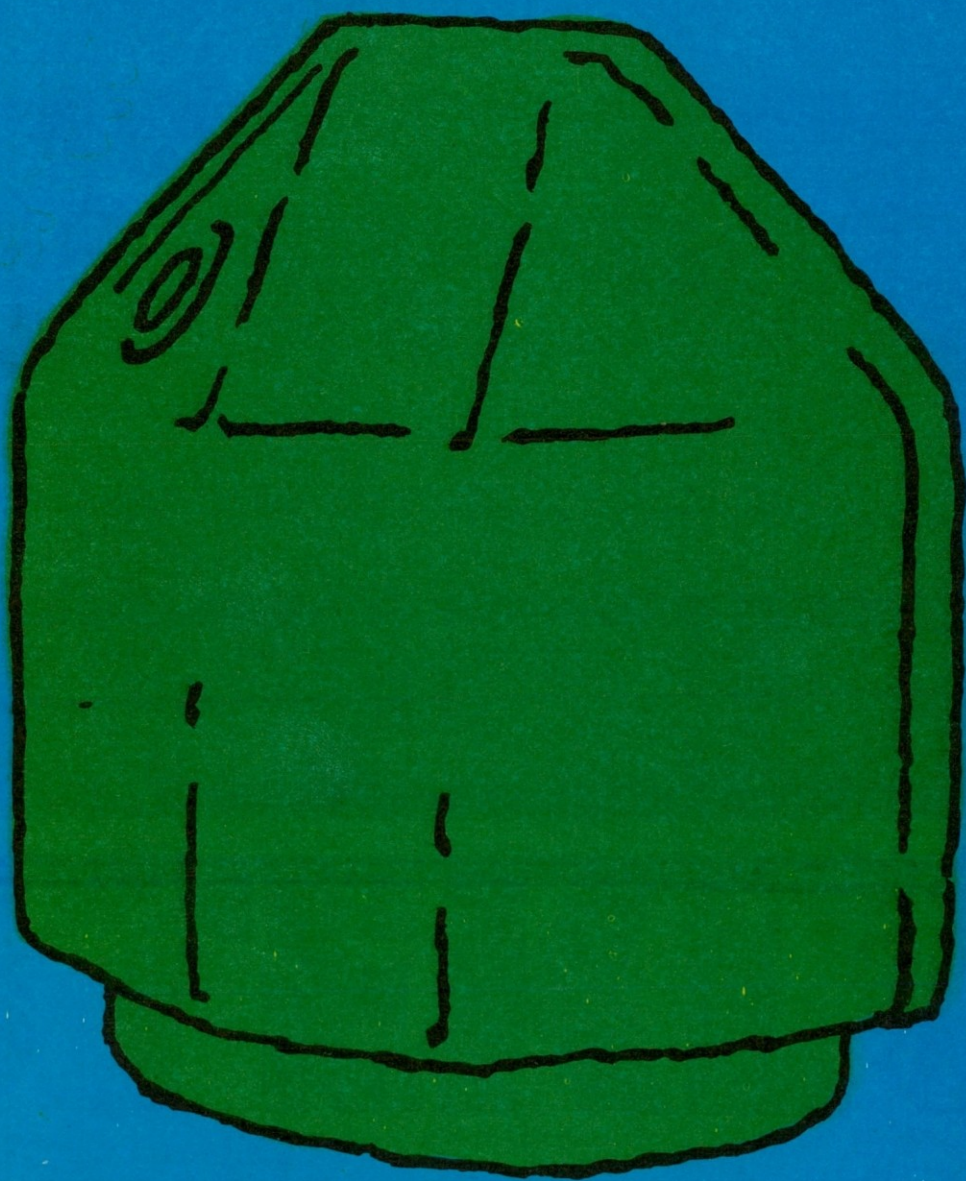

						DINOS	POVODEN	DAVEK OD OBRESTI	SLOJI, SKLADI	SODNIK V STAROGRŠ. PODZEMLJU	ZLI DUH V SHAKESPEARJEVEM "VIHARJU"	KALNOST, NEPROZORNOST	OBLOGA NA ŽIDU	GORSTVO V BOLGARII
						AM. KLASICISTIČNI PESNIK, ALEXANDER				E	RIMS. BOG LJUBEŽNI, Z LOKOM ILI PUSPICAMI			
						KROGLA					CIGANI			
						STAROGRŠ. KIPAR (PRAKSI-TELES)					SRKALNI ORGAN			
						BOGAŠTVO GOZDOV RACUN ZA STORITEV				POVODEK OD KAPITALA POLITIC. NI IZ GON				
													OZIRALNI ZAJEMK. RELATIVA	BREŽEN SVET
ŠTAFETA MLADOSTI	KAKTUSO-VO DREVO	MINERAL VRSTA GLINOVCA	GRŠKA MUZA (TALIJA)	HATMANJ. ŠI DELEC SNOVI	MORJE- PLOVSTVO LUČAJ							PREBIVALEC SRBIJE SANJARJA FANTAZIJA		
JADRNIKA Z DVE MA TRUPOMA								FR. KIPAR V SR. VEKU (CLAUS) JUDITA	S					
IZOBČITEV IZ CERKVE		N						TEPEC, NEUMNEŽ					ZGOLJ. SAMO PORACU- NANJE	
KOLESIKA KOLOTE- CINA								AFRISKI VELETOK PREZMUR- SKO M. IME			LESENA OBLOGA			
TRIMSKI ŠPORT					SLASICA Z MANDELJIN VOJASKI TABOR			G			POJEM IZ CESTE, SLOVNICE STEŽE (MOS. ŽEN. PORAZENA SREDNJI... TEKMICA			
TOVARNA HRANE V KAMNIKU					DEL STATEV			LEV PROTI GLAVOBOLU GR. GORA S SAMOSTANI						
JAN IVAN			GRŠKI NOVČIC, OBOL	SPAČEK, UKAZA						POJA- VITEV				
ETIOPSKI PLEMISKI NASLOV				MESTOV B. KOTORSKI NORDIJSKO BOGAŠTVO						UMET ZA PLUGOM 100			LIVARSKA OBRT	
MESEC MLADOSTI	VRSTA PTICE	VRSTA TRGA POVRŠNIK ZA V DEŽ						BRUS ZA KOŠO ŽELENIKA V PUSČAVI				URUS LIPUSCEK IME PISCA FIJIJA		
SPODOBNO OBLASAJE CEDNOST											NEVESTIL PARTIER PODRTIJA, RUŠEVINA			
VERA, VEROVANJE								PLANINSKI PTIC RESUICA- RASTARELO					VASTE ILKA TEORETIC- NO NACELO	
ŽIVSI IZ- RAELSKI ZUNANJI MINISTAR											UMET V VILJANI SRSKO ME- STO (NOVI)			
KESANJE				SARAJEVO SLOV. EKO- NOMIST- ALEKSANDER				HLADETI- NA ŽIVICA Z OSEBATI DR. ŽIVAGI		P			MOBA VEK REKA V CRNI GORI (KANJON)	
ORANJE			IZUMITELJ TELEFONA GRAHAM SESEK	B				GRŠ. BOG SMRTI CEBELJI IZDELEK						PREBI- VALEC AONIJE
KOS PO- HIŠTVA V PI SARJI												GRŠ. MESTO V EPIRU DANKO MARIN		
TROJANSKI JUNAČ (ENEAS)					IME PEVKE KOHONT						DEL GOZDA			
VARAŠČANJE VEČANJE					MADŽARS. VODITELJ (JANOS)						POHLEP PO PEVARJU LAKOMNOST	M		

Glasilo „dinos“ izdaja DO DINOS, Ljubljana, Titova 118. Ureja uredniški odbor: (glavni in odgovorni urednik) Stanislav Pesjak; člani: Marjan Razpotnik, Janez Ramovš, Silvester Učakar, Dušan Burger, Olga Mitrovič in Cveta Meden. Tehnični urednik: Janez Češnovar. Tisk in razmnoževanje: Edo Usenik. Izhaja v 760 izvodih. Oproščeno prometnega davka po pristojnem sklepu št. 421-1/72.

STREKLO

JE KORISTEN ODPADEK

Slovenija
Čista dežela